
Završno izvješće Povjerenstva za provođenje unu- tarnje prosudbe sustava za osigura- vanje kvalitete

---

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera
u Osijeku, Filozofski fakultet

Lipanj, 2015.

---

1. Uvod

Dokumenti Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku predviđaju redovito provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete.

U dopunjenom izdanju Strategije razvoja Filozofskog fakulteta iz rujna 2013. godine, u okviru 3. strategijskog cilja *Sustav za unapređivanje i osiguravanje kvalitete* kao peti od osam specifičnih ciljeva navodi se sljedeće: „provoditi unutarnju prosudbu Sustava za osiguravanje kvalitete“. Navedeno je da je potrebno „imenovati neovisno Povjerenstvo za unutarnju prosudbu Sustava za kvalitetu“, a zadatak je toga Povjerenstva „analizirati kvalitetu i razinu razvijenosti Sustava za kvalitetu“.

Priručnik za osiguravanje i unapređivanje kvalitete Filozofskog fakulteta (3. izdanje) među postupcima i standardima osiguravanja i unapređivanja kvalitete (4. poglavlje) u okviru potpoglavlja 4.1. *Strategija razvoja i postupci osiguravanja kvalitete* kao četvrtu točku navodi provedbu unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete, čiji je cilj „utvrditi razinu uspješnosti sustava osiguravanja kvalitete u ostvarivanju zacrtanih ciljeva i postupaka u procesima praćenja, upravljanja i vrednovanja kvalitete djelatnosti Fakulteta“.

U skladu s tim, 28. siječnja 2015. dekanica prof. dr. sc. Loretana Farkaš imenovala je članove Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete u 2015. godini:

1. Doc. dr. sc. Leonard Pon, predsjednik, predstavnik nastavnika (Odsjek za njemački jezik i književnost)
2. Doc. dr. sc. Goran Schmidt, zamjenik predsjednika, predstavnik nastavnika (Odsjek za engleski jezik i književnost)
3. Katarina Rengel, asistentica, članica, predstavnica asistenata (Odsjek za pedagogiju)
4. Vera Blažević Krezić, znanstvena novakinja – asistentica, članica, predstavnica asistenata (Odsjek za hrvatski jezik i književnost)
5. Bernardica Plaščak, viša knjižničarka, članica, predstavnica administrativnog osoblja (Knjižnica)
6. Ivana Vinko, stručna suradnica za studentska pitanja, članica, predstavnica administrativnog osoblja (Odjeljak za studentska pitanja)
7. Izabela Potnar Mijić, viša savjetnica za engleski i njemački jezik, članica, predstavnica vanjskih dionika (Agencija za odgoj i obrazovanje, Podružnica Osijek)
8. Žaklina Debeljak, studentica 1. godine diplomskog studija Engleskog jezika i književnosti i Njemačkog jezika i književnosti nastavničkog usmjerenja, predstavica studenata

Prema Odluci dekanice, prosudba ima biti tematska: Usklađenost ishoda učenja kolegija s ishodima učenja studijskog programa.

1.1. Članovi Povjerenstva

U ovome se dijelu ukratko predstavlja članove Povjerenstva.

1. Doc. dr. sc. Leonard Pon zaposlen je na Odsjeku za njemački jezik i književnost od 2006. godine. Sudjelovao je u izradi uputa za sveučilišne nastavnike Vrednovanje i ocjenjivanje rada studenata na Filozofskom fakultetu 2013. godine. Za razdoblje od 1.10.2013. do 30.9.2015. imenovan je za predsjednika i člana Radne skupine za praćenje provedbe Strategije. Bio je član Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete 2014. godine. Trenutno je voditelj Odsjeka za njemački jezik i književnost te ima funkciju Akademskog Erasmus-koordinatora.
2. Doc. dr. sc. Goran Schmidt, zaposlen je na Odsjeku za engleski jezik i književnost od 2006. godine. Ove je godine prvi put član Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete. Trenutno vrši funkciju voditelja Katedre za primijenjenu lingvistiku.
3. Katarina Rengel, asistentica, zaposlena je na Odsjeku za pedagogiju od prosinca 2011. godine. Bila je članica Radne skupine za Analizu studijskog programa diplomskog studija engleskog jezika i književnosti (nastavnički smjer) kao studentica 2010., članica Radne skupine za prikupljanje podataka za Samoanalizu, točka 4.i *Nastavni materijali* 2013. godine i članica Radne skupine za izradu Etičkog kodeksa istraživanja s djecom za studente pedagogije Filozofskog fakulteta 2013. godine. Trenutno je mentorica drugoj godini preddiplomskog studija Pedagogije.
4. Vera Blažević Krezić, znanstvena novakinja – asistentica, zaposlena je na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost od prosinca 2010. godine. Istraživačica je na znanstvenoistraživačkom projektu Jezik hrvatskoglagoljskih tiskanih brežijara (voditeljica projekta prof. dr. sc. Loretana Farkaš). Od 2010. godine mrežna je administratorica Odsjeka za hrvatski jezik i književnost. Godine 2011. bila je članica Radne skupine za izradu promidžbenih materijala Fakulteta. Ak. godine 2013./2014. i 2014./2015. sudjelovala je u radu Povjerenstva za smotru Sveučilišta.
5. Bernardica Plaščak, viša knjižničarka, završila je studij Engleskog jezika i književnosti i Njemačkog jezika i književnosti te položila stručni ispit za diplomiranog knjižničara, a 2013. godine je stekla zvanje više knjižničarke. Ima dvadesetogodišnje knjižničarsko iskustvo, a u Knjižnici Filozofskoga fakulteta je zaposlena od 2000. godine. 2012. i 2014. godine bila je članica Povjerenstva za unutarnju prosudbu sustava za osiguravanje kvalitete Filozofskoga fakulteta.
6. Ivana Vinko, stručna suradnica za studentska pitanja, zaposlena je u Uredu za studentska pitanja Filozofskog fakulteta Osijek od 2013. Bila je članica Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete 2014. Članica je Odbora za opće akte te referentica za poslijediplomske sveučilišne studije Filozofskog fakulteta Osijek.
7. Izabela Potnar Mijić, viša savjetnica za engleski i njemački jezik, zaposlena je u Agenciji za odgoj i obrazovanje, Podružnica Osijek od 2011. godine. Provođa stručna usavršavanja za učitelje i nastavnike engleskoga i njemačkoga jezika. Sudjelovala je u Povjerenstvu za izradu općeobrazovnog dijela strukovnih kurikuluma u jezično-komunikacijskom području, sudjeluje u pripremi i provedbi

Natjecanja iz njemačkoga jezika, te je kontakt osoba za suradnju s Europskim centrom za moderne jezike (ECML) u Grazu.

8. Žaklina Debeljak, studentica 1. godine diplomskog studija Engleskog jezika i književnosti i Njemačkog jezika i književnosti nastavničkog usmjerenja, bila je članica studentskoga zbora od listopada 2012. do rujna 2014, bila je i predsjednica toga istoga od svibnja 2014. do rujna 2014. godine.

1.2. Unutarnja prosudba, zadaće Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete, metodologija provedbe ovogodišnje prosudbe

Postupak unutarnje prosudbe uključuje definiranje ciljeva unutarnje prosudbe, zadatka Povjerenstva, analizu materijala i dokumentacije za prosudbu, utvrđivanje plana i programa unutarnje prosudbe te pisanje izvješća o unutarnjoj prosudbi sustava za osiguravanje kvalitete.

Prema Priručniku za osiguravanje i unapređivanje kvalitete Filozofskog fakulteta (3. izdanje), postupak se unutarnje prosudbe provodi u četiri faze:

1. Planiranje
2. Prosudba u užem smislu
3. Izrada Izvješća
4. Naknadno praćenje

Priručnik definira pojedinosti vezane za postupak provedbe (usp. str. 17-18).

Kao referentne pokazatelje koje treba uzeti u obzir u postupku provođenja unutarnje prosudbe, Priručnik navodi sljedeće:

- Podaci za prethodno razdoblje unutarnje prosudbe – usporedbom pokazatelja kvalitete iz uzastopnih vremenskih razdoblja utvrđuju se razvojni trendovi;
- Standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete u europskom prostoru visokog obrazovanja;
- Godišnje izvješće radne skupine za praćenje provedbe Strategije Fakulteta za prethodnu godinu.

Ovogodišnja se unutarnja prosudba razlikuje od prijašnjih po tome što je tematska. To se odražava i na sam postupak odnosno metodologiju rada. Naime, prijašnje su se prosudbe odnosile na svih sedam područja kako ih definiraju Standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete u europskom prostoru visokog obrazovanja te su se ravnale prema kriterijima za prosudbu stupnja razvijenosti i učinkovitosti sustava za osiguravanje kvalitete visokih učilišta u RH. Pritom se za svako područje u skladu s dobivenim podacima utvrđivala faza razvijenosti: pripremna, početna, razvijena ili napredna. Povjerenstva su tada uspoređivala dobivene rezultate i opise pojedinih faza iz navedenih kriterija.

Prema našim saznanjima, dostupna literatura ne daje detaljno razrađen prijedlog koji bismo mogli primijeniti u ovogodišnjoj tematskoj prosudbi koja je u usporedbi s prijašnjima usko određena. U tom kontekstu, kao zadaće smo si odredili sljedeće:

- Utvrditi postoje li ishodi učenja pojedinih kolegija

- Utvrditi postoje li ishodi učenja studijskih programa
- Na primjeru odabranih kolegija i studijskih programa utvrditi jesu li ishodi učenja kolegija usklađeni s ishodima učenja studijskog programa
- Utvrditi u kojoj su mjeri pojedini dionici u nastavnom procesu upoznati s ishodima učenja pojedinih kolegija, studijskog programa kao i s njihovom međusobnom usklađenošću

Postupci koje je nužno primijeniti kako bi se navedene zadaće ostvarile uključuju prikupljanje potrebnih podataka putem intervjua i anketa te analizu dostupne dokumentacije Filozofskog fakulteta.

1.3 Plan rada Povjerenstva

- Veljača, 2015.
  - Sastanak predsjednika Povjerenstva s prodekanicom za stručno-razvojni rad radi dogovora o načinu provođenja unutarnje prosudbe
  - Sastanak predsjednika i zamjenika predsjednika Povjerenstva u svrhu izrade plana rada
  - Upoznavanje članova Povjerenstva sa zadacima
- Ožujak, 2015.
  - Prikupljanje informacija (intervjui, ankete, analiza dostupne dokumentacije)
- Travanj, 2015.
  - Pisanje pojedinih dijelova Izvješća i pisanje Izvješća
- Nakon očitovanja Uprave:
  - Pisanje završnog izvješća

2. Unutarnja prosudba Sustava za osiguravanje kvalitete

2.1. Analiza dostupne dokumentacije i relevantnih pravnih akata

Uvidom u dokumentaciju Filozofskog fakulteta potrebno je utvrditi položaj i značaj koji se daje problemu ishoda učenja. Najprije promatramo dokumentaciju na razini Fakulteta, zatim relevantne dokumente na razini Sveučilišta, a potom i na nadsveučilišnoj razini.

Dokument Politika kvalitete od 28. veljače 2012. kao prvi cilj kvalitete navodi „ustrojiti studijske programe s jasno definiranim ishodima učenja, koji će voditi razvoju studentskih kompetencija i što boljem pozicioniranju studenata na tržištu rada“.

Statut Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku od 9. srpnja 2014. u čl. 71., st. 3. predviđa da studijski program sadrži „(3) predviđene ishode učenja koji se stječu ispunjavanjem pojedinačnih studijskih obveza, modula studija i ukupnog studijskog programa, kao i predviđen broj sati za svaku studijsku obvezu koji osigurava stjecanje predviđenih ishoda učenja; (4) za svaku studijsku obvezu dodijeljen odgovarajući broj ECTS bodova temeljen na prosječno ukupno utrošenom radu koji student mora uložiti kako bi stekao predviđene ishode učenja u sklopu te obveze; (5) oblik provođenja nastave i način provjere stečenih ishoda učenja za svaku studijsku obvezu“.

Iz Godišnjeg izvješća o radu Povjerenstva u ak. god. 2010./2011. od 24. listopada 2011., razvidno je da se Povjerenstvo za unaprjeđivanje i osiguranje kvalitete visokoga obrazovanja bavilo pitanjem ishoda učenja: „U suradnji s prodekanima i voditeljima samostalnih ustrojbenih jedinica, Povjerenstvo je održalo niz radionica o ishodima učenja po svim odsjecima/katedrama/studijima te tijekom svibnja ove godine ustrojilo Radnu skupinu za ishode učenja. Definiranim ishodima učenja i izlaznim kompetencijama za sve studijske programe upotpunjeni su postojeći opisi studijskih programa i dodani ishodi učenja na razini pojedinačnih kolegija.“

Prema Godišnjem izvješću o radu istoga Povjerenstva u ak. god. 2012./2013. od 24. listopada 2013., učinio se važan korak vezano za ishode učenja: „Povjerenstvo za kvalitetu je u suradnji s prodekanom za studijske programe i studente prof. dr. sc. Damirom Hasenayem izradilo i utvrdilo mehanizme i indikatore za mjerenje dostignutih ishoda učenja studijskih programa te na osnovu njih izradilo anketne obrasce koji će biti upućeni poslodavcima. Povjerenstvo za kvalitetu je također izradilo bazu podataka poslodavaca kod kojih se očekuje da se najčešće zapošljavaju diplomirani studenti FFOS-a među kojima će biti izabrani oni kojima će biti upućeni anketni upitnici.“ Povjerenstvo je također priredilo Preporuku vezano za predstojeće anketiranje poslodavaca o ishodima učenja studijskih programa na FFOS od 6. studenoga 2014.

2013. godine izdane su upute za sveučilišne nastavnike pod nazivom Vrednovanje i ocjenjivanje rada studenata na Filozofskom fakultetu¹ gdje se pod točkom Kriteriji ocjenjivanja navodi (str. 7): „Svaki nastavnik, polazeći od ciljeva kolegija i očekivanih ishoda, razrađuje kriterije ocjenjivanja.“ Na str. 6 navodi se: „Vrednovanje i ocjenjivanje rada studenata u okviru kolegija treba biti povezano s postavljenim ciljevima i ishodima učenja u okviru kolegija. Pritom je moguće jedan element praćenja i provjeravanja povezati s različitim očekivanim ishodima učenja.“

---

¹ Upute je priredila grupa autora (V. Bagarić Medve, D. Božić Bogović, I. Jozić, A. Kurtović, Lj. Matek, K. Petr Balog, L. Pon, S. Španja).

2012. godine priređen je Priručnik za sveučilišne nastavnike Sustručnjačko praćenje i podrška na Filozofskom fakultetu² u kojemu se upućuje na nužnost povezanosti ishoda učenja pojedinog kolegija i studijskog programa. Naime, kao pitanja koja se mogu razmotriti prije promatranja nastave navode se i sljedeća (str. 7): „Koji su ishodi učenja? Što bi studenti trebali znati ili moći na kraju nastavnoga sata? Kako se (ukratko) ti ishodi uklapaju u ishode učenja po završetku studija?“

Ishodi učenja zauzimaju važno mjesto u Priručniku za osiguravanje i unapređivanje kvalitete obrazovanja i znanstveno-istraživačkog rada na Filozofskom fakultetu Osijek od 25. ožujka 2015. Ishodi se učenja spominju:

- u kontekstu studentske procjene studijskog programa (Cilj: Utvrditi zadovoljavaju li studijski programi i planirani ishodi učenja očekivanja studenata. Postižu li se savladavanjem studijskog programa planirani ishodi učenja?)
- u kontekstu usklađenosti ishoda učenja s potrebama tržišta rada (Utvrditi u kojoj mjeri planirani i postignuti ishodi diplomskih programa odgovaraju zahtjevima tržišta rada. Utvrditi profiliraju li se na Fakultetu stručnjaci primjerenih kompetencija, odnosno koliko su odobreni programi sukladni razvoju određenoga znanstvenoga područja i razvoju prakse u određenoj struci.)
- u kontekstu izmjene postojećih studijskih programa (Kontinuirano unapređivati studijske programe kako bi ishodi učenja što bolje odgovarali potrebama i očekivanjima studenata i potrebama tržišta rada)
- u kontekstu revidiranja pravila i kriterija za ocjenjivanje studenata na pojedinim predmetima (Osigurati transparentnost kriterija i pravila za ocjenjivanje studenata na pojedinim predmetima. Kriteriji ocjenjivanja studenata trebaju biti u skladu s ishodima učenja, a studenti trebaju biti upoznati s njima.)

Politika kvalitete Filozofskog fakulteta Osijek kao cilj kojemu teži navodi i „razvijati i poboljšavati već ustrojene studijske programe s jasno definiranim ishodima učenja te ustrojavati nove, vodeći brigu o razvoju studentskih kompetencija i što boljem i atraktivnijem pozicioniranju studenata na tržištu rada“ (str. 62 navedenoga Priručnika). Iako se usklađenost ishoda učenja kolegija i ishoda učenja studijskog programa ne spominje izričito, jasno je da se ciljevi navedeni u Priručniku mogu ostvariti jedino ako ta usklađenost postoji. A predviđeni postupci zasigurno će doprinijeti oblikovanju što kvalitetnijih ishoda učenja.

Na Fakultetu se redovito provode swot-analize: svake se godine izrađuju swot-analize pojedinih ustrojbenih jedinica kao i swot-analiza Fakulteta.³

Jedino swot-analiza Odsjeka za cjeloživotno obrazovanje eksplicitno navodi ishode učenja. Naime, kao opasnosti/prijetnje navodi se „ishodi učenja kao standardi kompetentnosti neujednačeni jer jedne te iste kolegije izvode različiti nastavnici“.

No općenito govoreći, u swot-analizama ustrojbenih jedinica ne spominju se ishodi učenja, usklađenost ishoda učenja kolegija i ishoda učenja studijskog programa, a niti eventualna potreba za njihovo unaprjeđenje. No višestruko se naglašava nemogućnost organiziranja prakse:

- „nedostatan broj sati školske prakse“ (Odsjek za hrvatski jezik i književnost)

---

² Priručnik su priredile autorice D. Šincek, S. Španja i N. Truck-Biljan.

³ Usp.: <http://www.ffos.unios.hr/sustav-za-kvalitetu/swot-analiza>

- „nemogućnost organizacije prevoditeljske prakse u Osijeku“ (Odsjek za engleski jezik i književnost)
- „nemogućnost odlaska studenata na školsku praksu u broju sati koji je propisan nastavnim planom i programom“ (Odsjek za njemački jezik i književnost)
- „nemogućnost odlaska sa studentima u škole zbog nepostojanja ugovora škola i Ministarstva“ (Odsjek za pedagogiju)
- „nemogućnost adekvatnog organiziranja i financiranja studentske prakse“ (Odsjek za psihologiju)
- „nedovoljno sati praktične nastave“ (Odsjek za cjeloživotno obrazovanje)

Iz ovoga se vidi da je postojanje ishoda učenja kolegija i ishoda učenja studijskog programa kao i njihova međusobna usklađenost jedno pitanje, a da je ostvarivanje ishoda učenja drugo pitanje. Iz gore navedenih iskaza iz swot-analiza zaključujemo da postoji problem ostvarivanja zacrtanih ishoda učenja pojedinih kolegija, a time i dotičnih studijskih programa – velikim se dijelom ovdje radi o diplomskim nastavničkim studijima. Anketa među poslodavcima koju spominjemo na drugim mjestima u ovome Izvješću jedan je od izvora podataka o tome u kojoj su mjeri ishodi učenja ostvareni.

Najnovija swot-analiza na razini Fakulteta sadrži između ostaloga napomene:

- nedostatna zastupljenost sati stručne prakse u studijskim programima i ograničenost u organizaciji i izvedbi praktične nastave kako je određeno studijskim programom (u dijelu *Nedostaci*)
- unapređivanje postojećih studijskih programa u suradnji sa studentima i poslodavcima te razvoj novih preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studijskih programa orijentiranih prema interdisciplinarnosti, koji će obrazovati studente za zanimanja za koja postoji ili će postojati potreba na tržištu rada (u dijelu *Mogućnosti*)

Kao prijetnja se 2012., 2013. te 2014. u swot-analizama Fakulteta navodi „neizvjestan status školske prakse na nastavničkim studijima“. U tim swot-analizama, kao i u najnovijoj, kao nedostatak navodi se „nedovoljna zastupljenost sati stručne prakse u studijskim programima i ograničenost u organizaciji i izvedbi praktične nastave kako je određeno studijskim programom“.

Također, najnovija swot-analiza Fakulteta ponavlja formulaciju „pokretanje suradnje s tvrtkama i ustanovama koje bi studentima omogućile stručnu praksu i zapošljavanje“ među *mogućnostima*.

Prema svemu navedenom, ishodi učenja koji se ostvaruju putem prakse i o njoj izravno ovise čine slabe točke, Fakultet uočava da su mu to slabe točke, te bi se Sustav za unapređivanje i osiguravanje kvalitete morao usmjeriti tome području.

U važećem Pravilniku o studijima i studiranju na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (srpanj 2013.) ishodi učenja spominju se u članku 16. u kojemu stoji da obavijesti o studiju moraju između ostaloga sadržavati i „ciljeve predmeta iskazane u ishodima učenja“. U članku 47., u kojemu je riječ o ECTS sustavu, navodi se da primjena ECTS-a sadrži „utvrđene ishode učenja za svaki nastavni predmet“. Pravilnik uopće ne spominje ishode učenja studijskog programa, a time niti usklađenost ishoda učenja studijskog programa i ishoda učenja svakog pojedinog kolegija.

Međutim, u trenutku pisanja ovog Izvješća traje javna rasprava o Nacrtu Pravilnika o studijima i studiranju na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Novi bi Pravilnik u članku 11. stavku 3. imao podatke o tome što sadrži studijski program. Po točkom 3. navodi se: „predviđene ishode učenja koji se stječu ispunjavanjem pojedinačnih studijskih obveza, modula studija i ukupnoga studijskog programa, kao i predviđen broj sati za svaku studijsku obvezu koji osigurava stjecanje predviđenih ishoda učenja“.

Na razini Sveučilišta objavljen je i priručnik „Ishodi učenja: priručnik za sveučilišne nastavnike“ autorica doc. dr. sc. Sanje Lončar-Vicković, dipl. ing. arh. i doc. dr. sc. Zlate Dolaček-Alduk, dipl. ing. građ., nastao kao rezultat rada na projektu *Sustavni pristup uvođenju ishoda učenja u obrazovanje studenata na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (SUPER UNIOS)*. Projekt je realiziran u razdoblju od siječnja 2008. do veljače 2009. godine na inicijativu Nacionalne zaklade za znanost koja je projekt podržala u okviru programa Zaklade *Visoko obrazovanje temeljeno na ishodima učenja*.

Priručnik se sastoji od dva dijela. U prvom dijelu su, uz ocrtavanje općih odrednica europskog i hrvatskog sustava visokog obrazovanja na početku 21. stoljeća, definirani pojmovi, postupci i modeli vezani uz primjenu ishoda učenja u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj i na osječkom Sveučilištu. U drugom dijelu priručnika prikazani su materijali koji su pratili provedbu aktivnosti u okviru SUPER UNIOS projekta.

Priručnik je namijenjen dionicima u sustavu visokog obrazovanja - ustanovama visokog obrazovanja, nastavnicima, studentima i poslodavcima - kao polazni dokument koji pruža odgovore na pitanja vezana uz ishode učenja.

Uz opsežan teorijski dio u kojem se daju definicije i argumentirano obrazlažu prednosti uvođenja ishoda učenja u sustav visokog obrazovanja, priručnik daje i konkretne upute o načinu njihove implementacije. Tako se npr. u 3. poglavlju Priručnika raspravlja o konstruktivnom povezivanju ishoda učenja, ECTS bodova, poučavanja i ocjenjivanja, a u 4. poglavlju daju se jasne upute o tome kako napisati očekivane ishode učenja na razini studijskog programa. Također se opisuju i procesi u definiranju ishoda učenja (pisanje, kritički osvrt, provjera). Ovi se procesi ukupno mogu realizirati kroz 10 najvažnijih koraka koji omogućavaju kreiranje jasnih, kvalitetnih i provedivih ishoda učenja.

U novim Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete na Europskom prostoru visokog obrazovanja⁴ govori se o ishodima učenja te u tom kontekstu, uočavamo sljedeće:

- Što se tiče točke 1.2 (Izrada i odobravanje programa), programi moraju imati „opće ciljeve usklađene sa strategijom visokog učilišta“ te moraju „izričito navoditi predviđene ishode učenja“.
- U okviru točke 1.3 (Učenje, poučavanje i vrednovanje usmjereno na studenta), naglašava se da „vrednovanje omogućava studentima da pokažu u kojoj su mjeri ostvarili predviđene ishode učenja“.

---

⁴ 19. rujna 2014. usvojila ih je Skupina za praćenje Bolonjskog procesa (Bologna Follow-up Group, BFUG), a ministri Europskog prostora visokog obrazovanja (European Higher Education Area, EHEA) trebali bi ih usvojiti na konferenciji u Yerevanu 14. i 15. svibnja 2015.

- U okviru točke 1.4 (Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje) stoji: „Studenti moraju dobiti dokumentaciju koja pojašnjava stečenu kvalifikaciju, uključujući ostvarene ishode učenja te kontekst, razinu, sadržaj i status studija koji su pohađali i uspješno završili“.
- Vezano za točku 1.8 (Informiranje javnosti), navodi se: „Visoka učilišta, stoga, pružaju informacije o svom radu, što uključuje i informacije o programima koje izvode te kriterije upisa, predviđene ishode učenja, kvalifikacije koje se njima stječu, postupke koji se primjenjuju u nastavi, učenju i vrednovanju, stope prolaznosti i prilike za učenje koje su studentima na raspolaganju, kao i informacije o zapošljavanju završenih studenata“.

Priručnik Osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju iz 2006. godine (autora Hugh-a Glanvilla) u poglavlju 3, Izrada studijskog programa, navodi: „Potrebno je postići konsenzus svih koji su odgovorni za pojedine kolegije s obzirom na cjelokupne ciljeve programa što se učenja tiče. Također valja uspostaviti vezu između tih kolegija, što znači da već odslušani kolegiji trebaju podupirati ishode učenja kasnije uključenih kolegija i relativnih zahtjeva što ih oni postavljaju u smislu ukupnog opterećenja studenata.“

Akti Fakulteta i Sveučilišta prepoznaju važnost ishoda učenja. U aktima Fakulteta ishodi se učenja vrlo jasno povezuju s oblicima nastave i s provjeravanjem i vrednovanjem stečenih ishoda, a u ovom se području traži i povratna informacija vanjskih dionika tj. poslodavaca. Na Sveučilištu je postojao projekt te je izdan priručnik posvećen ovoj problematici, a na mrežnim stranicama Sveučilišta i Fakulteta dostupni su i izvansveučilišni izvori koje svi dionici mogu koristiti kad se bave ishodima učenja. Fakultet uočava probleme vezane za ishode učenje odnosno za njihovo ostvarivanje. Dakle, analizom dokumentacije i relevantnih pravnih akata ustanovili smo da ishodi učenja ne samo da postoje, nego da se radi i na njihovu unaprjeđenju.

2.2. Analiza studijskih programa

Opisi pojedinih kolegija te studijski programi koji se izvode na Fakultetu u pravilu imaju ishode učenja. Sljedeći studijski programi na mrežnim stranicama⁵ nemaju ishode učenja:

- Združeni diplomski studij „Pisana baština u digitalnom okruženju“⁶
- Preddiplomski studij mađarskog jezika i književnosti 2013. (ali ima iskazane kompetencije „temeljem ishoda učenja“ (str. 15-17))⁷
- Diplomski studij mađarskog jezika i književnosti 2013. (ali ima iskazane kompetencije „temeljem ishoda učenja“ (str. 13-15))⁸

---

⁵ Usp.: <http://www.ffos.unios.hr/?id=164>

⁶ Usp.: www.ffos.unios.hr/serv_file.php?file=4112

Fakultetsko je vijeće na sjednici održanoj 25.3.2015. donijelo odluku o ukidanju združenog diplomskog studija Pisana baština u digitalnom okruženju. Ta je odluka dostavljena Senatu na daljnji postupak.

⁷ Usp.: www.ffos.unios.hr/serv_file.php?file=4105

⁸ Usp.: www.ffos.unios.hr/serv_file.php?file=4103

Kako bismo dobili uvid u usklađenost ishoda učenja kolegija i ishoda učenja studijskog programa, metodom slučajnog odabira usporedili smo nekoliko kolegija.

Sažeti prikaz analize usklađenosti ishoda na razini studijskih programa i pojedinačnih kolegija⁹

Opći uvid u analizu ishoda na razini studijskih programa i pojedinačnih kolegija govori o njihovoj dominantnoj usklađenosti.

Na primjeru jednog, nasumično odabranog kolegija, analizirano je četrnaest studijskih programa:

1. Preddiplomski studij hrvatskog jezika i književnosti (jednopedmetni i dvopedmetni)
2. Diplomski studij engleskog jezika i književnosti – nastavnički smjer
3. Preddiplomski studij njemačkog jezika i književnosti
4. Diplomski studij njemačkog jezika i književnosti – nastavnički smjer
5. Diplomski studij njemačkog jezika i književnosti – prevoditeljski smjer
6. Preddiplomski studij mađarskog jezika i književnosti
7. Diplomski studij mađarskog jezika i književnosti – nastavnički smjer
8. Diplomski studij mađarskog jezika i književnosti – komunikološki smjer
9. Preddiplomski studij psihologije
10. Preddiplomski studij pedagogije
11. Preddiplomski studij povijesti
12. Preddiplomski studij filozofije
13. Diplomski studij informatologije.

Unutar svakog programa pratio se:

- A. broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij
- B. detaljnost i jasnoća ishoda učenja definiranih studijskim programom i ishoda učenja kolegija
- C. zastupljenost svih triju temeljnih domena (kognitivne, afektivne i psihomotoričke) ishoda učenja te,
- D. odnos ishoda učenja definiranih studijskim programom i ishoda učenja pojedinačnog kolegija.

Slijede rezultati analize svake od praćenih točaka:

A. Kada je riječ o broju ishoda učenja definiranih za pojedinačni kolegij, moguće je ustvrditi da gotovo svi odabrani kolegiji unutar svih analiziranih studijskih programa zadovoljavaju preporuku definiranja optimalnih 4 do 8 ishoda učenja.

Samo odabrani kolegij Interkulturalna pedagogija na Preddiplomskom studiju pedagogije ima tri definirana ishoda učenja.

B. Kada je riječ o detaljnosti i jasnoći ishoda učenja, u tri kolegija se upotrebljavalo više od jednog glagola po ishodu (npr. *Definirati i objasniti osnovne značajke romantizma i protorealizma kao stilskih formacija.*, primjer iz Priloga 1. Vidjeti i Priloge 10 i 15), a u dvanaest se studijskih programa upotrebljavalo više od jednog glagola po

---

⁹ Ovdje donosimo sažet prikaz analize studijskih programa. Prilozi koji se spominju u ovom tekstu i koji pružaju bolji uvid u način provođenja analize nalaze se na kraju ovog Izvešća. Važno je napomenuti da smo se u analizi oslanjali i na publikaciju izdanu na Sveučilištu 2009. godine „Ishodi učenja: priručnik za sveučilišne nastavnike“.

ishodu (npr. *Opisati i usporediti metode učenja i poučavanja stranih jezika kroz povijest.*, primjer iz Priloga 4. Vidjeti i Priloge 1, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15).

U osam su se kolegija u elaboraciji ishoda učenja upotrebljavale neprecizne riječi (npr. *pojmiti*, primjer iz Priloga 14. Vidjeti i Priloge 1, 2, 9, 10, 11, 13, 15). U jedanaest su se ishoda učenja definiranih studijskim programom koristile neprecizne riječi (npr. *razumjeti*, primjer iz Priloga 3. Vidjeti i priloge 1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14).

Nužno je koristiti aktivne glagole, koji na jasan i odgovarajući način govore o studentovu stečenu znanju, vještini, stavu.

C. U ishodima učenja četrnaest kolegija zastupljena je niža razina kognitivne domene (vidjeti Priloge 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15), u ishodima učenja jedanaest kolegija zastupljena je viša razina kognitivne domene (vidjeti Priloge 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14).

Niti jednom kolegiju ishodi učenja ne pripadaju nižoj razini afektivne domene, a samo u jednom kolegiju jedan ishod pripada višoj razini afektivne domene (vidjeti Prilog 12).

U dva je kolegija u ishodima učenja zastupljena niža razina psihomotoričke domene (vidjeti Prilog 2 i 15), a samo u jednom viša razina psihomotoričke domene (vidjeti Prilog 12).

Vidljiv je nesrazmjer u odnosu zastupljenih domena, u ishodima svih kolegija nisu zastupljene sve tri domene.

Svi definirani ishodi na razini studijskih programa (osim Diplomskog studija mađarskog jezika i književnosti – komunikološki smjer) podijeljeni su prema kategorijama: Poznavanje i razumijevanje, Primjena znanja i razumijevanja, Donošenje zaključaka i sudova (odluka), Presentacije, Vještine učenja, što podrazumijeva sve tri domene, kognitivnu, afektivnu i psihomotoričku.

D. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa i ishoda učenja odabranog kolegija pratila se prema gore navedenim zastupljenim razinama za odabrani kolegij.

Ishodi učenja na razini studijskog programa usklađeni su s ishodima učenja nasumično odabranog kolegija u 10 od 13 analiziranih slučajeva (vidjeti Priloge 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 13, tj. Tablice 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 13).

Ishodi učenja na razini studijskog programa Diplomskog studija njemačkog jezika i književnosti djelomično su usklađeni s ishodima učenja odabranog kolegija Psiholingvistika za prevoditelje (Vidjeti Prilog 5, tj. Tablicu 5). Naime, u ishodima na razini studijskog programa se ne spominje psiholingvistika, spominju se samo „suvremene lingvističke discipline, principi i teorije prevođenja“. Psiholingvistika strogo uzevši nije ni jedno od toga, tj. nije lingvistička disciplina, već je interdisciplinarna znanost, a nije niti teorija prevođenja iako su njeni rezultati dio teorije prevođenja. Predlaže se da se psiholingvistika eksplicitno navede u ishodima na razini studijskog programa.

Ishodi učenja na razini studijskog programa Diplomskog studija mađarskog jezika i književnosti – nastavnički smjer nisu usklađeni s ishodima učenja odabranog kolegija Povijest mađarskog jezika 1-2, tj. ishodi učenja pojedinačnoga kolegija nisu zastupljeni niti sintetizirani u ishodima učenja na razini studijskoga programa (vidjeti Prilog 7, tj. Tablicu 7).

Studijski program Diplomskog studija mađarskog jezika i književnosti – komunikološki smjer nema definirane ishode pa stoga nije bilo temelja za analizu usklađenosti ishoda pojedinačnih kolegija s ishodima studijskog programa.

2.3. Analiza informacija dobivenih intervjuom odnosno anketom

2.3.1. Uprava Filozofskog fakulteta

Intervju je obavljen s predstavnicima Uprave: prodekanicom za studijske programe i studente, doc. dr. sc. Dubravkom Božić Bogović, i prodekanom za nastavu, doc. dr. sc. Goranom Livazovićem. Također, u oblikovanju odgovora na pojedina pitanja pomogla je prodekanica za nastavu iz prethodne Uprave, izv. prof. dr. sc. Vesna Bagarić Medve, budući da se ona bavila problemom ishoda učenja. U nastavku donosimo informacije koje smo saznali u razgovoru s predstavnicima Uprave.

Prof. dr. sc. Kornelija Petr Balog, a nakon njezina odlaska na dopust izv. prof. dr. sc. Vesna Bagarić Medve sudjelovali su na sveučilišnom projektu koji se bavio ishodima učenja: Sustavni pristup uvođenju ishoda učenja u obrazovanje studenata na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (SUPER UNIOS) (v. gore). Rezultat tog projekta je priručnik za sveučilišne nastavnike Ishodi učenja ali i niz radionica posvećenih diseminaciji spoznaja o načinu izrade ishoda učenja. Na Filozofskom fakultetu organizirane su odgovarajuće radionice na svim ustrojbenim jedinicama. Međutim, nije se sustavno radilo na usklađivanju ishoda učenja studijskog programa i ishoda učenja svakog pojedinog kolegija iz studijskih programa. Također, nije se osposobljavalo djelatnike za usklađivanje ishoda učenja studijskog programa i ishoda učenja svakog pojedinog kolegija iz studijskih programa.

U načelu, ishode su učenja izrađivali nastavnici svaki za svoje kolegije.

Prvi poticaji za pristupanje izradi ishodima učenja stigli su od AZVO-a, no prema riječima predstavnika Uprave Fakulteta AZVO nije pružio izravnu potporu u tom procesu.

Što se tiče uloge vanjskih dionika, pri izradi ishoda učenja za nastavničke diplomske studijske programe Engleskog jezika i književnosti i Njemačkog jezika i književnosti uzete su u obzir povratne informacije o kompetencijama diplomiranih studenata dobivene od učitelja mentora iz škola.

U izradu studijskih programa Informatologije (u organizaciji prof. Aparac Jelušić) koji su odobreni i po kojima se počelo raditi u ak. god. 2005./2006. bili su uključeni vanjski dionici, posebice u onom dijelu koji će poslije biti poznat kao ishodi učenja. Naime, Odsjek (tada Katedra za knjižničarstvo) organizirao je okrugli stol na koji su bili pozvani predstavnici/ravnatelji knjižnica i muzeja (nazočni su bili između ostaloga predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva, Društva knjižničara Slavonije i Baranje, te predstavnici studenata) i na tom se okruglom stolu raspravljalo o tome kakve stručnjake s obzirom na kompetencije, znanja i vještine trebaju u svojim ustanovama.

U izradu studijskih programa Psihologije bili su uključeni vanjski suradnici (koje možemo smatrati i vanjskim dionicima), ali i vanjski dionici. Među prvospomenutima najvažniji je profesor emeritus Vladimir Kolesarić, koji je radio na elaboratu za dotični studij, ali i profesori kao što su prof. dr. sc. Slavko Kljaić, prof. dr. sc. Marina Ajduković, prof. dr. sc. Zoran Sušanji i prof. dr. sc. Igor Kardum. Što se tiče vanjskih dionika koji nisu istovremeno bili i vanjski suradnici na Odsjeku, u izradu studijskih programa i oblikovanje ishoda učenja bili su uključeni djelatnici koji dolaze s raznih institucija koje nisu primarno znanstveno orijentirane (Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba, Odsjek za kliničku psihologiju u Općoj županijskoj bolnici u Požegi, HZMO u Osijeku, Psihijatrija u KBC-u Osijek).

Također, neizravno se prilikom izrade ishoda učenja uzelo u obzir i iskustva tj. praksu stranih institucija, prije svega njemačkih i austrijskih ustanova. Budući da 2004. nije ni

kod njih bilo govora o ishodima učenja, Filozofski fakultet svoje je ishode izrađivao uzimajući u obzir ciljeve navedene u opisima njihovih kolegija i njihovih studijskih programa.

Okolnosti izrade ishoda učenja bile su takve da se za već postojeće kolegije moralo razraditi ishode učenja, pri čemu se izradi ishoda učenja studijskih programa pristupilo kasnije. Stoga se ne može govoriti o tome da se sustavno radilo na usklađenosti odnosno usklađivanju ishoda učenja studijskog programa i ishoda učenja svakog pojedinog kolegija iz studijskih programa.

Predstavnici Uprave upozorili su na promjene koje bi trebao donijeti novi Pravilnik o studijima i studiranju na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (usp. prethodno poglavlje).

Predstavnici Uprave objasnili su na koji način vanjski dionici utječu na ishode učenja. Počela se provoditi anketa među poslodavcima o izlaznim kompetencijama diplomiranih studenata Filozofskog fakulteta. Ured za unaprjeđivanje i osiguranje kvalitete visokog obrazovanja tijekom svibnja 2014. proveo je pilot-anketiranje u osnovnim školama na području Osječko-baranjske županije o ishodima učenja studijskih programa na Fakultetu. Ispunjeno je 26 upitnika (8 engleski i njemački jezik i književnost, 2 psihologija, 9 hrvatski jezik i književnost, 1 informatologija, 5 pedagogija, 3 povijest). Unatoč malom broju ispitanika, Povjerenstvo za unaprjeđenje i osiguranje kvalitete 9. rujna 2014. izradilo je preporuke te ih prosljedilo pojedinim ustrojbenim jedinicama. Cilj je nastaviti s prikupljanjem informacija od poslodavaca te ih koristiti u svrhu poboljšavanja studijskih programa.

Predstavnici Uprave također spominju dvije radionice o ishodima učenja (veljača i ožujak 2015.) u koje je bilo uključeno cjelokupno nastavno osoblje Fakulteta. Osnovni je zadatak bio povezivanje ishoda učenja s oblicima nastave i načinom vrednovanja. No u sklopu toga, pristupilo se i poboljšanju samih ishoda učenja. U dogledno vrijeme poboljšani ishodi učenja svih kolegija iz svih studijskih programa koji postoje na Fakultetu bit će dostavljeni Senatu na daljnji postupak. Treba naglasiti da ovo nije prvi put da se na Fakultetu sustavno bavi spomenutim povezivanjem – izv. prof. dr. sc. Vesna Bagarić Medve je u okviru radionice o vrednovanju (25.5.2012.) tumačila ishode učenja i organizirala praktičan rad u kojemu su se povezivali ishodi učenja, oblici provjere i oblici praćenja tijekom nastave u okviru pojedinog kolegija.

2.3.2. Povjerenstvo za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete (POUK)

Ispred Povjerenstva za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete anketirana je predsjednica, dr. sc. Ljubica Matek, viša asistentica.

Kako je predsjednica Povjerenstva naglasila, u svrhu informiranja nastavnika o načinu izrade ishoda učenja, Povjerenstvo za kvalitetu je dalo svoje preporuke Upravi, koja ih je usvojila te trenutno prodekani Božić Bogović i Livazović provode brojne aktivnosti vezane za ishode učenja.

Studenti imaju utjecaja na izradu ishoda učenja tako što u studentskim anketama imaju prilike komentirati kolegije i izreći svoje mišljenje. Povjerenstvo sugerira nastavnicima da uzmu u obzir mišljenje studenata te na taj način unaprijede ishode. O nastavnicima ovisi u kojoj će mjeri prihvatiti te sugestije.

Vanjski dionici koji imaju utjecaja na ishode učenja su poslodavci. Oni u anketama daju svoje mišljenje o ishodima učenja naših programa.

Povjerenstvo za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete je u ak. god. 2013./2014. izradilo obrazac za praćenje ostvarenosti ishoda učenja studijskoga programa u obliku anketa koje se šalju poslodavcima. Ishodi su na taj način testirani u ak. god. 2013./2014. (rezultati su na mrežnim stranicama Sustava za kvalitetu <http://web.ffos.hr/kvaliteta/?id=116>), a anketa je provedena i u ovoj godini. Ured za kvalitetu je upravo obradio rezultate, Povjerenstvo će donijeti preporuke na sjednici 1.4.2015. i potom će sve biti objavljeno na mrežnim stranicama. O prošlogodišnjim su rezultatima obaviješteni voditelji odsjeka, a bit će i ove godine po završetku obrade i izradi izvješća.

Što se tiče izrade ishoda, predstavnici svih odsjeka prošli su radionice o ishodima učenja, predstavili su materijal i način rada svojim odsjecima. Materijale nije izrađivalo povjerenstvo za kvalitetu nego tadašnja prodekanica za nastavu izv. prof. dr. sc. Vesna Bagarić Medve.

Bilo je postavljeno pitanje o tome kako se osigurava usklađenost ishoda učenja studijskog programa i pojedinih kolegija. U odgovoru je navedeno da se u inicijalnim uputama za pisanje ishoda (kada su se ishodi prvi puta pisali) naglašavalo da o tome treba voditi računa. No ishodi se kontroliraju pri reviziji programa.

Iz ankete je razvidno da se Povjerenstvo bavi i pitanjima ishoda učenja te daje odgovarajuće preporuke. No anketa pokazuje da nije bilo aktivnosti i preporuka koje bi izravno bile usmjerene na osiguravanje usklađenosti ishoda učenja pojedinih kolegija i ishoda učenja studijskih programa.

2.3.3. Odsjek za cjeloživotno obrazovanje

Ispred Odsjeka za cjeloživotno obrazovanje intervjuirana je voditeljica tog Odsjeka, doc. dr. sc. Vesna Bjedov.

Voditeljica Odsjeka naglasila je da se od 2012. godine radi Plan stručnog usavršavanja nastavnog i nenastavnog osoblja na Fakultetu. Voditeljica Odsjeka za cjeloživotno obrazovanje koordinira posao predlaganja tema. No u dosadašnjim planovima nije bila tema o ishodima učenja. Također, radionice o usklađivanju ishoda učenja pojedinih kolegija i ishoda učenja studijskog programa nisu bile organizirane.

Tijekom ožujka, održana je radionica usklađivanja ishoda učenja s nastavnim metodama i aktivnostima polaznika i metodama procjene, a koju su organizirali prodekanica doc. dr. sc. Dubravka Božić Bogović i prodekan doc. dr. sc. Goran Livazović.

2.3.4. Nastavnici

Slučajno odabranim nastavnicima postavljeno je ukupno osam pitanja otvorenoga i zatvorenog tipa. Najprije su bili upitani jesu li dosada imali priliku oblikovati ishode učenja za svoj kolegij, na što su svi odgovorili potvrdno (21 ispitanik). Velik broj ispitanika (18) uz to je dodao kako su ishode oblikovali za više kolegija (od 2 do 10 kolegija). Jedan ispitanik dodao je kako je ishode oblikovao i za tuđe kolegije, a drugi je pak istaknuo kako je bio koordinatorom za izradu ishoda učenja na razini katedre pa je ostalim katedarskim članovima razlagao postupak oblikovanja ishoda učenja, te je provjeravao ispravnost ishoda učenja za katedarske kolegije. Kod dvoje ispitanika stoji da su ishodi oblikovani za stari i novi studijski program, a jedan ispitanik spomenuo je angažiranost u Radnoj skupini za izradu ishoda učenja.

Svi ispitanici (21) potvrdili su da su primili pomoć te da su bili educirani prilikom izrade ishoda učenja. Većina ispitanika, njih 18, potvrdila je da su pri Sveučilištu i od strane Uprave Fakulteta organizirane edukacije/radionice/seminari o ishodima učenja u razdoblju od 2008. do 2015. godine. Od toga 13 nastavnika potvrđuje osobno sudjelovanje u radionicama, a četvero ispitanika navodi da su na edukacijama/radionicama sudjelovali koordinatori, predstavnici odsjeka ili kolege. Manji broj ispitanika (4) kao pomoć navodi pisane materijale (upute i obrađene uzorke) koje je uredila i odaslala Uprava Fakulteta. Jedan ispitanik istaknuo je da mu dosadašnja edukacija nije bila dovoljna, a drugi je pak istaknuo da i osobno organizira radionice o ishodima učenja.

Upitani o tom jesu li kod izrade ishoda učenja u obzir uzimali samo svoj/dotični kolegij ili još nešto, ispitanici su odgovorili različito – devetero ispitanika potvrđuje isključivu koncentraciju na svoj/pojedinačni kolegij, od čega dvoje ispitanika navodi posredno (preko sadržajne sličnosti kolegija) uzimanje u obzir drugih, sličnih kolegija. Nastavnici koji su potvrdili da su u obzir uzimali i druge sastavnice uglavnom su isticali kako su pokušavali uskladiti ishode pojedinačnoga kolegija s razinom katedre, odsjeka, fakulteta (3 ispitanika), sa skupinom sličnih i/ili srodnih kolegija (6 ispitanika), a samo troje ispitanika osvrnulo se na usklađenost ishoda pojedinačnoga kolegija s ishodima studijskog programa.

Četvrto pitanje vrlo konkretno povezuje ishode učenja pojedinačnih kolegija s ishodima učenja studijskog programa (*Jeste li prilikom izrade ishoda učenja uzimali u obzir ishode učenja studijskog programa?*), a 11 ispitanika odgovara potvrdno ističući kako se najprije polazilo od ishoda učenja studijskoga programa i definiranih parametara. Među njima jedan ispitanik ističe da u vrijeme pisanja opisa predmeta nisu bili traženi ishodi učenja, već izlazne kompetencije. Tako pokazuje jasno razumijevanje razlike između kvalifikacije utemeljene na kompetencijama, koja jamči da je osoba kvalificirana za rad u određenom području ili zanimanju (tzv. ekonomski pristup), i pojma „ishod učenja”, koji može obuhvatiti i opće znanje te etičke, kulturne i socijalne vještine koje nadilaze potrebe tržišta rada. Među preostalim ispitanicima koji nisu potvrdili da su, prilikom oblikovanja ishoda učenja za kolegije, u obzir uzeli ishode učenja na razini studijskoga programa, uglavnom se kao razlog ističe podatak da ishodi učenja za studijski program nisu bili definirani, odnosno da su se oblikovali paralelno ili naknadno (4 ispitanika). Jedan ispitanik istaknuo je kako mu nije poznato ima li studijski program definirane ishode učenja, a ističe i kako je to mogla biti tema radionice koju nije pohađao, dok drugi ispitanik ističe kako su njegovi kolegiji uključeni u veći broj studijskih programa pa su odgovornost u vezi s koordinacijom ishoda učenja preuzimali voditelji odsjeka i autori studijskih programa.

Upitani o povratnim informacijama u vezi s kvalitetom oblikovanih ishoda učenja, nastavnici u značajnom broju (9 ispitanika) potvrđuju nekakav oblik povratne informacije, bilo da je riječ o recenziji koordinatora, voditelja odsjeka, Uprave Fakulteta (5 ispitanika), ili o povratnoj informaciji koja je došla putem recenzije novih studijskih programa i njihovih autora (2 ispitanika). Neki ispitanici potvrđuju tzv. neformalnu povratnu informaciju, upućenu putem studentske ankete (3 ispitanika). Od 13 ispitanika s ponuđenom zanimljivom povratnom informacijom, četvero ispitanika drži kako je izostanak informacije uistinu pozitivna ocjena jer nema potrebe za ispravcima, a samo jedan ispitanik navodi da se ne može sjetiti je li kakva informacija pristigla. Sljedeće, srodno pitanje za ispitanike tiče se povratne informacije o usklađenosti ishoda učenja kolegija i studijskoga programa. Samo četvero ispitanika potvrdilo je neki oblik povratne informacije: a) povratna informacija došla je prilikom usklađivanja ishoda učenja

kolegija s ishodima na razini studijskog programa za potrebe Reakreditacije Fakulteta 2014. godine, u organizaciji Agencije za znanost i visoko obrazovanje (1 ispitanik), b) povratna informacija došla je putem recenzije novoga studijskog programa i reakcija autora novog programa (3 ispitanika), c) na razini odsjeka i/ili od Uprave Fakulteta (2 ispitanika), e) preko pilot programskih ugovora i projekata – korelacija ishoda učenja i strategije Fakulteta (1 ispitanik). Ostali ispitanici zaniijekali su povratnu informaciju o usklađenosti ishoda učenja kolegija i studijskog programa, a jedan ispitanik istaknuo je kako je usklađivanje ostvareno obrnutim redoslijedom (od kolegija prema studijskom programu).

Vežano za pitanje „Govorite li studentima o ishodima učenja (Vašeg kolegija i studijskog programa)?“, samo troje ispitanika istaknulo je da studente ne obavještava o ishodima učenja kolegija i studijskog programa, a ostala većina ispitanika potvrdila je da studentima neizravno govori o ishodima učenja, ciljevima kolegija, zadacima i obvezama te metodama praćenja i vrednovanja u uvodnim nastavnim satima (18 ispitanika) i tijekom cijeloga semestra (1 ispitanik). Među njima jedan ispitanik navodi da o ishodima studijskog programa studentima govori voditelj odsjeka prilikom uvodnoga predavanja, a drugi pak nastavnik potvrđuje da ishode učenja za kolegij postavlja i na platformu Moodle.

Posljednje pitanje upućeno nastavnicima otvorenoga je tipa i poziva na iznošenje napomena, prijedloga i pitanja u vezi s ishodima učenja. Ispitanici ističu kako je potrebno pregledati i unaprijediti ishode na razini studijskih programa jer su sadašnji programi oblikovani u kratkom vremenskom roku, s ciljem da se zadovolje osnovni zahtjevi Bolonjskoga procesa studiranja i parametri propisani zakonom. U tom smislu proces rada s ishodima učenja tekao je nedovoljno organizirano, a raspodjela radnih zadataka nije bila koordinirana, zaključuje troje ispitanika. Potom, nastavnici ističu i potiču pozitivnu praksu i iskustvo s organiziranih radionica o ishodima učenja. Pohvaljuje se suradnja s Upravom Fakulteta, kao i Plan za stručno usavršavanje nastavnika i nenastavnog osoblja u 2015. godini (2 ispitanika). Preporučuje se dorada studentske ankete na način da se uvrste pitanja o ishodima učenja, kao i jasnija prezentacija ishoda učenja studentima te usmjerena edukacija studenata (2 ispitanika). Nastavnici napominju kako bi trebalo omogućiti veći stupanj fleksibilnosti u izražavanju i mogućnosti izmjene ishoda učenja kolegija u akademskoj godini jer studenti (grupe i pojedinci) pokazuju različite tendencije i nejednaku usmjerenost kognitivnoj, afektivnoj ili psihomotoričkoj domeni (3 ispitanika). Neki ispitanici, njih devetero, nisu imali posebnih napomena, pitanja i prijedloga.

2.3.5. ECTS-koordinatori

ECTS-koordinatorima u upitniku je postavljeno ukupno šest pitanja otvorenoga i zatvorenog tipa, od čega i dva složena. Ispitivanju je pristupilo ukupno 12 ispitanika, a pitanja upućena koordinatorima vezana su za njihova specifična zaduženja i nisu podudarna pitanjima koja su postavljena nastavnicima.

Na pitanje kako odražuju priznavanje kolegija studentima koji dolaze s drugih institucija i kojih se kriterija drže, najveći broj ispitanika odmah je istaknuo kriterij sadržajne usklađenosti / komplementarnosti kolegija (5 ispitanika), potom kriterij usporedbe plana i programa smjerova dviju ustanova (2 ispitanika), a jednak broj ispitanika istaknuo je i usporedbu ishoda učenja kolegija s institucije domaćina i matične institucije (2 ispitanika), te usporedbu ECTS bodovnoga opterećenja kolegija (2 ispitanika). Na posljednjem mjestu nalazi se kriterij usporedbe nastavnoga opterećenja (1 ispitanik).

Samo jedan ispitanik istaknuo je kako slijedi kriterije priznavanja kolegija koji su opisani Priručnikom za ECTS koordinateure ustrojbenih jedinica (Erasmus koordinator), a drugi, koordinator na doktorskom studiju, istaknuo je djelovanje Povjerenstva za stjecanje doktorata znanosti u slučaju priznavanja kolegija, premda je dodao kako se s konkretnim slučajem još nije susreo. Na tom tragu, ostali ispitanici potvrdili su kako se s problemom priznavanja kolegija kao ECTS-koordinatori još nisu susreli pa na pitanje nisu dali konkretan odgovor (3 ispitanika).

ECTS-koordinatori potom su odgovarali na pitanje uzimaju li u obzir ishode učenja u svom radu, pri čemu je sedmero ispitanika potvrdno odgovorilo, a petero niječno. Na sljedeće vezano pitanje o ulozi ishoda učenja u određivanju kompatibilnosti kolegija potonjih je petero ispitanika ostavilo upražnjeno mjesto u odgovoru, a većina od spomenutih sedmero ispitanika potvrdila je da ishodi učenja pomažu u određivanju kompatibilnosti kolegija (6 ispitanika), ali da nisu ključni i da se u obzir uzimaju i sljedeće sastavnice: opterećenje studenata, sadržaj i ciljevi kolegija, odluka nositelja kolegija. Samo jedan ispitanik istaknuo je da dosada nije određivao kompatibilnost, ali da ishode učenja treba uobziriti. Na pitanje o ishodima učenja studijskog programa, tek dvoje koordinatora istaknulo je da se prilikom odlučivanja o kompatibilnosti kolegija u obzir uzimaju ili trebaju uzimati ishodi učenja studijskog programa, jedan ispitanik naveo je da se, uz ishode pojedinačnih kolegija, uvažavaju i ishodi srodnih/sličnih kolegija, a četvero ispitanika potvrdilo je da se prednost uglavnom daje ishodima pojedinačnih kolegija. Ispitanici su ponavljali da o istome odlučuje predmetni nastavnik, a ne Erasmus koordinator (1 ispitanik), te da nisu imali iskustvo priznavanja i određivanja kompatibilnosti kolegija (4 ispitanika). Među pitanjima našlo se i ono o konkretnim uputama za utvrđivanje kompatibilnosti kolegija, jesu li ih koordinatori primili i od koga. Ispitanici su potvrdili da su upute primili u obliku Priručnika za ECTS-koordinateure koji je sastavila prijašnja Akademska Erasmus-koordinatorica izv. prof. dr. sc. Gabrijele Buljan. Jedan ispitanik pozvao se na Sveučilišni Pravilnik o Erasmus mobilnosti, na upute iz Rektorata (uz upućenu kritiku načelu maksimalne fleksibilnosti u priznavanju mobilnosti) te na Naputak o priznavanju odslušanih i položenih predmeta i stečenih ECTS bodova na visokoškolskoj ustanovi u inozemstvu, istaknuvši da dokument treba pročitati i prilagoditi trenutačnim vrstama mobilnosti. Ispitanici su također navodili da su upute primili na razini odsjeka i, konkretno, od voditelja odsjeka (3 ispitanika) te u nekom od povjerenstava (1 ispitanik). Ostali ispitanici naveli su da upute nisu primili i slijedili (4 ispitanika) ili im nisu bile potrebne jer nemaju iskustvo u određivanju kompatibilnosti kolegija (1 ispitanik). Posljednje je pitanje također vezanoga tipa i odnosi se na zastupljenost ishoda učenja kolegija i studijskog programa u spomenutim uputama. Samo troje ispitanika potvrdilo je da upute razlažu važnost usporedbe i analize ishoda učenja na razini pojedinačnoga kolegija i studijskog programa, jedan ispitanik istaknuo je da je, i bez primljenih uputa, svjestan važnosti ishoda učenja kolegija i studijskog programa za pristupnike/doktorande na sveučilišnim poslijediplomskim studijima, a osmero ispitanika daje negativan odgovor koji je u korelaciji s niječnim odgovorima na prethodno pitanje.

2.3.6. Mentori studentima 1. godine preddiplomskoga studija

Mentorima studenata prve godine preddiplomskoga studija postavljeno je ukupno pet pitanja zatvorenoga i otvorenog tipa, od kojih su određena (ukupno 3 pitanja) vezanog tipa. Ispitivanju je pristupilo ukupno 17 mentora s devet odsjeka Filozofskoga fakulteta u Osijeku (Odsjek za engleski jezik i književnost, Odsjek za filozofiju, Odsjek za hrvatski jezik i književnost, Odsjek za informacijske znanosti, Odsjek za njemački

jezik i književnost, Odsjek za pedagogiju, Odsjek za psihologiju, Odsjek za povijest, Odsjek za mađarski jezik i književnost). Pitanja nisu podudarna pitanjima koja su postavljena nastavnicima i ECTS-koordinatorima, ali se veći stupanj podudarnosti prepoznaje u odgovorima nastavnika i mentora.

Ispitanici su najprije odgovarali na pitanje o elementima studijskoga programa s kojima upoznaju studente, a redom su isticali sljedeće: Bolonjski proces studiranja i sustav ECTS-bodova (6), akademsko nazivlje i bonton (2), ustroj i ciljevi studija (7), obvezni i izborni predmeti (6), ishodi učenja na općoj i pojedinačnoj razini (6), raspored nastave (1), prava i obveze studenata (7), opće informacije o ispitima i ispitnim rokovima – prijava u ISVU-sustav (1), procedura prijave i izlaska na ispit te ispit pred povjerenstvom (1), testiranje semestra (1), kontinuirano praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje studenata (3), uvjeti upisa u višu godinu i semestar (2), pisanje seminara i literatura (2), mogućnosti zaposlenja po završetku preddiplomskoga studija (1), upoznavanje s Pravilnikom o studijima i studiranju na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (1), upoznavanje s Etičkim kodeksom studiranja (1), mentorskim sustavom i radom Ureda za kvalitetu Filozofskoga fakulteta u Osijeku (1), upoznavanje s ustrojem Fakulteta – dekan, prodekani, tajništvo, odsjeci, katedre, knjižnica (1) te sa službama potpore – Ured za studentska pitanja, Studentski zbor, Psihološko savjetovište za studente (1), upoznavanje s ocjenjivanjem studentskih postignuća (1), predstavljanje aktualnih natječaja za stipendije i savjetovanje oko prijave (1), upoznavanje s mrežnom stranicom Fakulteta (2).

Većina istaknutih tema mentorskih sastanaka koje su ispitanici navodili predviđena je Hodogramom tema mentorskih sastanaka koji je sastavila doc. dr. sc. Dubravka Božić Bogović, prijašnja predsjednica Povjerenstva za unaprjeđivanje i osiguravanje kvalitete visokog obrazovanja. Teme se uglavnom tiču studijskih programa i nastave, ali navedene su i one koje pripadaju organizaciji i službama podrške te izvannastavnim aktivnostima. Držimo ih zalihosnima u odnosu na postavljeno pitanje. Jedan ispitanik izrijekom se pozvao na dokumente Povjerenstva za kvalitetu (Hodogram i Upute mentorima). Ishodi učenja na općoj i pojedinačnoj razini, premda nisu izrijekom spomenuti u Hodogramu, zauzeli su visoko mjesto po čestotnosti u odgovorima – čak šestero ispitanika navodi ih kao element studijskoga programa koji se predstavlja studentima na mentorskim sastancima. U skladu s tim, na drugo pitanje o upoznavanju studenata s ishodima učenja 11 ispitanika odgovara potvrdno, a šestero niječno. Upitani o razinama ishoda učenja s kojima upoznaju studente (razina pojedinačnih kolegija i razina studijskog programa), ispitanici većinom potvrđuju obje razine (7 ispitanika), dok neki ističu samo razinu pojedinačnih kolegija (2 ispitanika), odnosno razinu studijskog programa (2 ispitanika). S obzirom na to da je riječ o vezanom pitanju, preostalih šestero ispitanika ostavlja upražnjeno mjesto odgovora.

Mentori su se potom očitovali o tom obavještavaju li studente o povezanosti spomenutih razina ishoda učenja, odnosno ukazuju li na to da ishodi učenja pojedinačnih kolegija doprinose ostvarenju ishoda učenja studijskog programa. Pozitivno na pitanje odgovara devetero ispitanika, od čega troje ispitanika detaljnije opisuje postupak obavještavanja studenata. Istih šestero ispitanika ostavlja upražnjeno mjesto odgovora, dok jedan ispitanik donosi niječan odgovor, a jedan polovičan odgovor većinom.

Posljednje pitanje također je vezanoga tipa i upućeno je ispitanicima koji su dali negativan odgovor na drugo pitanje u anketnom upitniku. Ispitanici kao razloge neupoznavanja studenata s ishodima učenja navode: prethodnu upoznatost s temom u okviru svakoga kolegija (1), odgovornost predmetnog nastavnika i studenta u informira-

nju o ishodima učenja (1), nedovoljnu važnost teme za proces studiranja u cjelini (1), upućivanje na mrežnu stranicu Fakulteta na kojoj se studenti sami o temi mogu informirati (1), nedovoljnu zainteresiranost studenata za temu (1). Uz ponuđene odgovore valja istaknuti da jedan ispitanik navodi kako neupoznavanje studenata s ishodima učenja smatra previdom koji namjerava korigirati već na sljedećem mentorskom sastanku, dok drugi ispitanik potvrđuje da studente posredno upoznaje s ishodima i ciljevima kolegija i programa, ali ne pod konkretnim terminima.

2.3.7. Studenti

Anketirano je 16 studenata, zastupljeni su svi odsjeci koji samostalno izvode studijske programe.

Prema dobivenim odgovorima, studenti su upućeni u to gdje mogu pronaći podatke o studijskom programu koji polaze. Znaju da postoje ishodi učenja, neki su više-manje upoznati s ishodima učenja. Anketirani studenti tvrde da ih profesori upoznaju s ishodima učenja pojedinih kolegija, no da u pravilu ne povezuju ishode učenja kolegija s ishodima učenja studijskog programa. Studenti dijelom pokazuju nepoznavanje, ali i nezainteresiranost za ishode učenja odnosno ne uočavaju njihovo značenje.

Neke od tipičnih izjava studenata su:

„Većina profesora nas je na početku pohađanja kolegija upoznala sa očekivanim ishodima učenja toga kolegija. Mnogi nisu eksplicitno povezivali ishode učenja svoga kolegija s ishodima učenja studijskog programa, ali nam je vrlo lako povući paralelu s istima, odnosno uočiti da postoji povezanost među njima.“

„Profesori nekih kolegija su nas upoznali s ishodima učenja svojih kolegija pa su mi oni bili poznati, no nisam se dodatno upoznao s ishodima učenja pojedinih kolegija.“

S obzirom na to da u okviru visokog obrazovanja njegujemo usmjerenost prema studentu i da u tom smislu podučavanje i vrednovanje povezujemo s ishodima učenja, i sami bi studenti trebali biti upućeniji u ishode učenja.

Anketiranje je studenata dalo uvid u to što studenti znaju vezano za ishode učenja. Studenti ne znaju dovoljno kako bi sami govorili o tome postoji li usklađenost ishoda učenja određenog kolegija i ishoda učenja studijskog programa koji polaze.

2.4. Usporedba dobivenih podataka i referentnih pokazatelja

Ovdje navodimo referentne pokazatelje u postupku provođenja unutarnje prosudbe kako ih definira Priručnik za osiguravanje i unapređivanje kvalitete Filozofskog fakulteta (3. izdanje):

- (a) Podaci za prethodno razdoblje unutarnje prosudbe – usporedbom pokazatelja kvalitete iz uzastopnih vremenskih razdoblja utvrđuju se razvojni trendovi;
- (b) Standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete u europskom prostoru visokog obrazovanja;
- (c) Godišnje izvješće radne skupine za praćenje provede Strategije Fakulteta za prethodnu godinu.

(a)

Donji prikaz sadrži podatke iz Izvješća prethodno provedenih unutarnjih prosudbi koji se odnose na ishode učenja. Za potrebe ovog Izvješća, relevantno je što se navodi u dva analizirana područja:

1. Odobranje, praćenje i periodična revizija programa i diploma
2. Ocjenjivanje studenata

Godina provedbe unutarnje prosudbe	Kakav je nalaz s obzirom na pitanje ishoda učenja: (i) Postoje li zaključci koji se odnose izravno na ishode učenja? (ii) Kako je Povjerenstvo procijenilo razvijenost dotične komponente?	
	Odobranje, praćenje i periodična revizija programa i diploma	Ocjenjivanje studenata
2012.	(i) Na temelju analize dokumenata i razgovora s dionicima razvidno je da je posvećena pozornost studijskim programima i definiranju ishoda učenja i izlaznih kompetencija. Provede se periodične revizije programa, a nastavni programi djelomice se realiziraju u netradicionalnim oblicima. (ii) Početna faza → razvijena faza	(i) Iako su kriteriji i mehanizmi za praćenje i vrednovanje ishoda učenja formalno utvrđeni, način njihove objave nije ujednačen. (ii) Razvijena faza
2013.	(i) Jasno su definirani ishodi učenja i izlaznih kompetencija studenata. (ii) Razvijena faza	(i) – (ii) Razvijena faza → napredna faza
2014.	(i) Također su detaljno razrađeni ishodi učenja na razini studijskoga programa. (ii) Razvijena faza	(i) – (ii) Razvijena faza → napredna faza

Iz prethodno provedenih unutarnjih prosudbi razvidno je da ishodi učenja općenito postoje te da su područja za koja su ishodi učenja važni dobila visoku procjenu razvijenosti.

(b)

Revidirani dokument Standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete na Europskom prostoru visokog obrazovanja (ESG) donosi općenite tvrdnje o nužnosti postojanja ishoda učenja, o potrebi da vrednovanje reflektira ostvarenost ishoda učenja kao i o potrebi da svi dionici budu informirani o ishodima učenja.

Vežano za izradu i odobranje programa, bitno je da programi „imaju opće ciljeve usklađene sa strategijom visokog učilišta i izričito navode predviđene ishode učenja“ (usp. str. 9, novi ESG).

Vežano za vrednovanje, ono mora biti tako da „omogućava studentima da pokažu u kojoj su mjeri ostvarili predviđene ishode učenja“ (usp. str. 10, novi ESG).

(c)

Strategijom razvoja Filozofskog fakulteta iz rujna 2013. bilo je predviđeno da se do kraja 2013. izradi obrazac za praćenje ostvarenosti ishoda učenja studijskoga programa. Povjerenstvo za osiguravanje i unapređivanje kvalitete taj je obrazac priredilo tijekom prošle ak. god. u obliku ankete koja se šalje poslodavcima.

Osim spomenutoga, prethodna izvješća o provedbi Strategije razvoja Filozofskog fakulteta ne donose nijednu informaciju koja bi bila važna za ovo Izvešće budući da se ni u jednoj aktivnosti iz operativnog plana ne govori izravno o ishodima učenja.

Polazeći od navedenih referentnih pokazatelja razvidno je da su proteklih godina izrađeni ishodi učenja te da se unaprjeđuju. Također, utvrdili smo da ni Standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete na Europskom prostoru visokog obrazovanja ni Strategija razvoja Filozofskog fakulteta ni prethodne unutarnje prosudbe ne govore eksplicitno o usklađenosti ishoda učenja kolegija i ishoda učenja studijskog programa.

3. Zaključci Povjerenstva

3.1 Utvrđeno stanje u prethodnome Izvješću

U Završnom izvješću o rezultatima vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete Filozofskog fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku od 15.11.2011. (klasa: 602-04/10-09/0006, ur. broj: 355-02-03-11-9) vezano za ESG 1.2. *Odobrenje, praćenje i periodična revizija programa i diploma* na str. 17 stoji: „U studijskim programima nisu jasno navedene izlazne kompetencije ni ishodi učenja na razini predmeta“. U skladu s tim, u Zaključku stoji: „U studijskim programima nije dosljedno provedena koncepcija kurikuluma temeljenog na kompetencijama i ishodima učenja.“ Usporedimo li taj zaključak i informacije do kojih smo došli pripremajući ovo Izvješće, možemo zaključiti da je ostvaren značajan napredak zato što studijski programi sadrže ishode učenja – kako na razini cijelog programa, tako i na razini pojedinih kolegija, te su ti ishodi učenja međusobno usklađeni.

Na temelju razgovora s dionicima, provedenim intervjuima i anketama, kao i na temelju proučene dokumentacije, Povjerenstvo utvrđuje da je Fakultet u proteklom razdoblju radio mnogo na ishodima učenja. Organizirane su radionice u svrhu pripreme za izradu ishoda učenja, pristupilo se izradi ishoda učenja, a u ovome trenutku je u tijeku sveobuhvatna analiza i unaprjeđivanje ishoda učenja svih kolegija. Činjenica jest da smo dobili informaciju da se nije radilo sustavno na usklađivanju ishoda učenja studijskog programa i ishoda učenja pojedinih kolegija, no analiza usklađenosti ishoda učenja odabranih kolegija i ishoda učenja dotičnih studijskih programa pokazala je da su ishodi učenja kolegija i ishodi učenja studijskih programa usklađeni.

Analiziravši prethodne unutarnje prosudbe Sustava za osiguravanje kvalitete, dostupne dokumente kao i studijske programe, te intervju s relevantnim dionicima kao i ankete određenih skupina u sustavu, Povjerenstvo donosi sljedeće zaključke i preporuke:

1. I za kolegije i za studijske programe postoje ishodi učenja. Može se zaključiti da su oni međusobno uglavnom usklađeni. No analiza upućuje na to da treba preispitati kvalitetu ishoda učenja te stupanj međusobne povezanosti ishoda učenja, načina poučavanja i načina vrednovanja.
2. Smatramo da je potrebno ustanoviti Skupinu za ishode učenja čiji članovi trebaju biti prije svega nastavnici s Odsjeka za pedagogiju.
3. Potrebno je izraditi smjernice za izradu novih studijskih programa u kojima će se posebna pozornost posvetiti postupcima vezanima za izradu kvalitetnih ishoda učenja studijskih programa iz kojih se izvode ishodi učenja pojedinih kolegija.
4. Potrebno je izraditi smjernice za unaprjeđivanje ishoda učenja postojećih kolegija i njihovo usklađivanje s ishodima učenja studijskog programa.
5. Odsjek za cjeloživotno obrazovanje treba u stručno usavršavanje nastavnika redovito uključiti i teme vezane za ishode učenja.
6. U cilju unaprjeđivanja kvalitete u segmentu kojim se bavi ovo Izvješće, bilo bi dobro povezivati se s fakultetima izvan našeg Sveučilišta i proučiti primjere iz njihove prakse kako bi se utvrdilo može li se njihova rješenja iskoristiti za poboljšanje našeg sustava.

7. Treba razlikovati ishode učenja na deklarativnoj razini i ostvarenje ishoda učenja. Prema studijskom programu, usklađenost uglavnom postoji. No nema dovoljno pokazatelja ostvaruju li se zacrtani ishodi učenja. Treba dalje razvijati modele utvrđivanja ostvarenosti ishoda učenja. U tom kontekstu, radi dobivanja pouzdanih informacija o ostvarenim ishodima učenja studijskih programa, potrebno je dalje razvijati postupak anketiranja poslodavaca, i to tako da se prije svega obuhvati veći broj poslodavaca i veći raspon ustanova i zanimanja.

Vežano za sam rad Povjerenstva, s obzirom na to da se u budućnosti planiraju tematske unutarnje prosudbe, potrebno je članove Povjerenstva birati tek nakon što je definirana tema prosudbe kako bi se odabralo osobe koje imaju kvalifikacije i prethodno iskustvo koje im omogućuje dobru provedbu prosudbe sustava.

Povjerenstvo naglašava da se svi uvidi i zaključci temelje na intervjuima i anketama kojima su obuhvaćeni relevantni dionici te na analizi dostupnih dokumenata (v. popis u prilogu).

3.2 Utvrđeno stanje nakon razdoblja naknadnog praćenja

Dekanica prof. dr. sc. Loretana Farkaš ispred Uprave Filozofskog fakulteta dostavila je dana 21. svibnja 2015. Očitovanje na Izvešće Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete u 2015. godini (klasa 602-04/15-01/9, urbroj 2158-83-01-15-2). U Očitovanju navodi se koje je korake u međuvremenu poduzela Uprava Fakulteta odnosno koje korake Uprava Fakulteta namjerava poduzeti.

Uvidom u dokumentaciju, prije svega zapisnike sa sjednica različitih povjerenstava, te na temelju razgovora s djelatnicima Fakulteta ustanovili smo:

- 1) da su tijekom tekuće akademske godine održane radionice odnosno sastanci u svrhu povezivanja ishoda učenja s nastavnim metodama, aktivnostima studenata i metodama procjene, pri čemu se osim spomenutog usklađivanja uočilo nedostatke kod pojedinih ishoda učenja te su se isti sustavno dorađivali;
- 2) da je osnovana Radna skupina za analizu ishoda učenja čiji su članovi prodekan za nastavu i prodekan za studente i studijske programe te nastavnici s Odsjeka za pedagogiju koji se bave didaktikom;
- 3) da se planira izrada smjernica za izradu novih studijskih programa u kojima će se na odgovarajući način uzeti u obzir i ishode učenja;
- 4) da Uprava Fakulteta u ak. god. 2015./2016. planira započeti s organiziranjem redovitih tematskih radionica, mentorsko-konzultativnih sastanaka kao i zajedničkih stručnih sastanaka vezano za operacionalizaciju i programiranje ishoda učenja;
- 5) da će od 2015. tematika ishoda učenja biti trajan dio sadržaja koje će Odsjek za cjeloživotno obrazovanje nuditi Planom stručnog usavršavanja nastavnika;
- 6) da će se Radnoj skupini za analizu ishoda učenja preporučiti povezivanje s drugim fakultetima s ciljem dobivanja uvida u primjere dobre prakse vezano za problematiku ishoda učenja;
- 7) da je prodekanica za studente i studijske programe u Izvešću o provedenoj anketi 2015. godine preporučila Povjerenstvu za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete proširivanje baze poslodavaca prilikom provođenja ankete;

- 8) da je Povjerenstvo za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete priredilo anketni upitnik pomoću kojeg bi se provodilo ispitivanje o stećenim kompetencijama i ostvarenim ishodima učenja među završenim studentima;
- 9) da će se tijekom tekuće i sljedeće akademske godine provesti opsežna vertikalno-horizontalna analiza programske i sadržajne usklađenosti ukupnog ECTS-opterećenja studenata u različitim studijskim kombinacijama kako bi se studijski programi unaprijedili;
- 10) da će pojedine ustrojbene jedinice u čijim je studijskim programima Povjerenstvo za unutarnju prosudbu pronašlo neke nedostatke (kao što je nepostojanje ishoda učenja na razini studijskog programa u nekim od studijskih programa Katedre za mađarski jezik i književnost, v. poglavlje 2.2) biti zamoljene da uklone uočene nedostatke;
- 11) da će u nadolazećem razdoblju posebna pozornost biti posvećena pitanju prakse odnosno prije svega pitanju nedovoljnog broja sati školske prakse pokretanjem strateške suradnje s tvrtkama i ustanovama koje bi studentima omogućile kako stručnu praksu tako i zapošljavanje te zajedničkim sastancima s mentorima na školama;
- 12) da je Uprava Fakulteta uputila Rektoratu inicijativu za masovnije uključivanje djelatnika Fakulteta u razna povjerenstva za razini Sveučilišta koja se bave pitanjima u kojima su djelatnici Fakulteta stručnjaci.

Iz svega navedenoga razvidno je da je Uprava Fakulteta dala konkretna rješenja odnosno razradila plan aktivnosti nakon primitka Izješća Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete od 27. travnja 2015. Također, Uprava Fakulteta skrenula je pozornost na to da se neke aktivnosti koje Izješće od 27. travnja 2015. navodi kao poželjne već odvijaju ili su već izvršene.

3.3 Završno mišljenje Povjerenstva

Na temelju prethodnog izješća Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete izrađenoga 27. travnja 2015., uvažavajući očitovanje Uprave Fakulteta od 21. svibnja 2015. te nakon provedenih razgovora i dodatnog proučavanja dokumentacije, Povjerenstvo za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete u 2015. godini zaključuje sljedeće:

- ishodi učenja pojedinih kolegija i ishodi učenja studijskih programa kojima ti kolegiji pripadaju međusobno su usklađeni;
- kvaliteta ishoda učenja kako kolegija tako i studijskih programa kontinuirano se unaprjeđuje;
- na Fakultetu postoji svjesnost o potrebi provjere ostvarenosti ishoda učenja;
- razvijaju se mehanizmi kojima se objektivno pokušava pratiti ostvarenost ishoda učenja;
- s ciljem što kvalitetnijeg oblikovanja i prije svega operacionalizacije ishoda učenja, tijekom tekuće akademske godine velik broj radnih sati utrošen je u povezivanje nastavnih metoda, aktivnosti studenata i metoda procjene s ishodima učenja u okviru pojedinih kolegija;

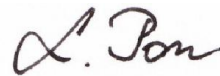
- Fakultet radi na povezivanju s dionicima izvan ustanove s ciljem informiranja o primjerima dobre prakse drugih ustanova i s ciljem prenošenja vlastitih saznanja, rezultata i iskustava dionicima izvan ustanove.

S obzirom na sam rad ovog Povjerenstva želimo skrenuti pozornost na dva aspekta.

- Povjerenstvo još jednom naglašava potrebu pažljivog odabira članova Povjerenstva. Naime s obzirom na to da se u budućnosti planiraju tematske unutarnje prosudbe, članove Povjerenstva treba birati tek nakon što je definirana tema prosudbe kako bi se odabralo osobe koje imaju kvalifikacije i prethodno iskustvo koje im omogućuje dobru provedbu prosudbe sustava.
- Raspoloživi priručnici i ostali materijali koji se odnose na sustav za kvalitetu daju smjernice kako provesti unutarnju prosudbu ako se radi prosudba cijelog sustava. Ni na jednoj razini nismo našli preporuke tj. smjernice za provedbu tematskih prosudbi. Treba razmotriti mogućnost razrade takvih smjernica kako bi se sljedeće unutarnje prosudbe moglo provesti što je kvalitetnije moguće.

U Osijeku, 26 lipnja 2015.

Doc. dr. sc. Leonard PON

Predsjednik Povjerenstva za provođenje unutarnje
prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete

4. Popis dokumentacije uzete u obzir pri izradi Izvešća

- Strategija razvoja Filozofskog fakulteta, rujan 2013., dopunjeno izdanje
Priručnik za osiguravanje i unapređivanje kvalitete obrazovanja i znanstveno-
istraživačkog rada na Filozofskom fakultetu Osijek od 25. ožujka 2015. (3. iz-
danje)
- Politika kvalitete
- Statut Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku od 9.
srpnja 2014.
- Godišnja izvješća o radu Povjerenstva za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete (za
ak. god. 2010./2011. i za ak. god. 2012./2013.)
- Vrednovanje i ocjenjivanje rada studenata na Filozofskom fakultetu - Upute za sveu-
čilišne nastavnike (autori: Bagarić Medve, Božić Bogović, Jozić, Kurtović, Ma-
tek, Petr Balog, Pon, Španja), 2013.
- Sustručnjačko praćenje i podrška na Filozofskom fakultetu - Priručnik za sveučilišne
nastavnike (autori: Šincek, Španja, Truck-Biljan), 2012.
- Pravilnik o studijima i studiranju na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
(srpanj 2013.)
- Standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete na Europskom prostoru visokog obra-
zovanja (2014.)
- Priručnik Osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju iz 2006. godine (autora Hug-
ha Glanvilla)
- Swot-analize ustrojbenih jedinica za 2015.
- Swot-analiza Filozofskog fakulteta za 2015.
- „Ishodi učenja: priručnik za sveučilišne nastavnike“ autorica doc. dr. sc. Sanje Lon-
čar-Vicković, dipl.ing.arh. i doc. dr. sc. Zlate Dolaček-Alduk, dipl.ing.građ.,
(2009.)

5. Prilozi

PRILOG 1

STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij hrvatskog jezika i književnosti (jednoprmetni i dvoprmetni)

- Kolegij: **Nova hrvatska književnost I**

- Nositelj/ica kolegija: doc. dr. sc. Dubravka Brunčić / doc. dr. sc. Ivan Trojan
- Godina studija: 2. godina
- Status: obvezan
- Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Usporediti različite pristupe periodizaciji hrvatske književnosti 19. stoljeća.
- Primijeniti temeljnu literaturu na književne predloške.
- Definirati i objasniti osnovne značajke romantizma i protorealizma kao stilskih formacija.
- Razlikovati stilsko-poetičke odrednice ranoga i kasnog romantizma.
- Prepoznati obilježja žanrovskoga sustava romantizma i protorealizma.
- Razlikovati književne tekstove romantizma i protorealizma od književnih tekstova koji pripadaju drugim stilsko-poetičkim paradigmatama.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

Optimalno za predmet treba definirati 4 do 8 ishoda učenja.

U odabranom obveznom kolegiju na preddiplomskom studiju hrvatskog jezika i književnosti definirano je ukupno 6 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

Ishodi učenja moraju biti jasno opisani:

- ✓ treba voditi računa o upotrebi aktivnih glagola koji će detaljno opisati ishode učenja,
- ✓ provjeriti započinje li svaki ishod rečenicom *Nakon završenog predmeta student će moći...*

U ishodima učenja kolegija uporabljeni su aktivni glagoli *usporediti*, *primijeniti*, *definirati*, *objasniti*, *razlikovati*, *prepoznati*, koji jasno opisuju ishod učenja. U jednom su ishodu uporabljena dva glagola, što se ne preporučuje.

Neprecizni glagoli *razumjeti*, *upoznati*, *steći* upotrebljavani su u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij *Nova hrvatska književnost I* zastupljena je kognitivna domena na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj (primjena, analiza) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskim programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Prilikom opisivanja ishoda učenja očekuje se sažimanje sadržaja predmeta/programa opisivanjem očekivanih ishoda učenja:

- ✓ za predmet – osnovna znanja, vještine i stavovi koje student stječe,
- ✓ za program – razina znanja i razumijevanja, vještina, kompetencija i vrijednosti,
- ✓ očekuje se da su ishodi učenja pojedinačnoga kolegija zastupljeni, sintetizirani u ishodima učenja na razini studijskoga programa

Ishodi učenja kolegija *Nova hrvatska književnost I* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene niža i viša razina kognitivne domene (ali ne i afektivna i psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 1*).

Tablica 1. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija hrvatskog jezika i književnosti i kolegija *Nova hrvatska književnost I*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Usporediti različite pristupe periodizaciji hrvatske književnosti 19. stoljeća.	<ul style="list-style-type: none"> - Primijeniti praktične oblike rada koji se upotrebljavaju pri jezičnoj i književnoznanstvenoj analizi tekstova. - Steći osnovna znanja iz kroatistike, jezikoslovlja i znanosti o književnosti. - Razumjeti temeljne jezikoslovne pojmove i općejezičnu literaturu. - Razumjeti temeljne književnoteorijske pojmove i poznavati književnoteorijsku literaturu. - Poznavati temeljne pojmove iz stilistike, kao i kulturološka znanja iz humanističkih i srodnih znanstvenih disciplina. - Upoznati i razumjeti osnove teorije književnosti te korpus i žanrovski sustav djela iz hrvatske usmene književnosti, stare hrvatske književnosti, nove hrvatske književnosti te svjetske književnosti. - Razumjeti suvremene književne teorije i primijeniti ih u neposrednom radu s tekstem.
- Primijeniti temeljnu literaturu na književne predloške.	
- Definirati i objasniti osnovne značajke romantizma i protorealizma kao stilskih formacija.	
- Razlikovati stilsko-poetičke odrednice rano- i kasnog romantizma.	
- Prepoznati obilježja žanrovskoga sustava romantizma i protorealizma.	
- Razlikovati književne tekstove romantizma i protorealizma od književnih tekstova koji pripadaju drugim stilsko-poetičkim paradigma.	

PRILOG 2

STUDIJSKI PROGRAM: Diplomski studij engleskog jezika i književnosti – nastavnički smjer

- Kolegij: **Metodika nastave engleskog jezika**
  - Nositeljica kolegija: prof. dr. sc. Višnja Pavičić Takač
  - Godina studija: 2. godina
  - Status: obvezan
  - Ishodi učenja:
    - Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:
      - Analizirati različite praktične aspekte poučavanja stranih jezika s obzirom na dob i razinu znanja učenika.

- Razmotriti prednosti i nedostatke različitih metoda i postupaka poučavanja jezičnih znanja i vještina.
- Definirati opće ciljeve nastavnoga sata i ciljeve pojedinačnih aktivnosti.
- Izabrati prikladne metode i postupke poučavanja i vrednovanja s obzirom na cilj poučavanja i vrednovanja.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na diplomskom studiju engleskog jezika i književnosti – nastavnički smjer definirano je ukupno 4 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

U ishodima učenja kolegija, uz uporabljene aktivne glagole *analizirati*, *definirati*, *izabrati* koji jasno opisuju ishod učenja, glagol *razmotriti* nije u toj mjeri jasan i odgovarajući za iskaz o studentovu stečenu znanju, vještini, stavu.

Neprecizni glagol *razumjeti* upotrebljavan je u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij *Metodika nastave engleskog jezika* zastupljena je kognitivna domena na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj (primjena, analiza) razini te psihomotorička domena na nižoj (percepcija/moć zapažanja).

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Metodika nastave engleskog jezika* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene niža i viša razina kognitivne domene te niža razina psihomotoričke domene (ali ne i afektivna domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 2*).

Tablica 2. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa diplomskog studija engleskog jezika i književnosti – nastavnički smjer i kolegija *Metodika nastave engleskog jezika*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Analizirati različite praktične aspekte poučavanja stranih jezika s obzirom na dob i razinu znanja učenika.	- Identificirati ključne čimbenike za donošenje odluka koji su u funkciji svrhovitoga i učinkovitoga procesa poučavanja.

- Razmotriti prednosti i nedostatke različitih metoda i postupaka poučavanja jezičnih znanja i vještina.	- Objasniti načine poučavanja jezičnih znanja i receptivnih i produktivnih jezičnih vještina. - Samostalno planirati/kreirati nastavnu jedinicu engleskoga kao stranoga jezika na različitim stupnjevima učenja.
- Definirati opće ciljeve nastavnoga sata i ciljeve pojedinačnih aktivnosti.	- Izabrati prikladne metode i postupke poučavanja i vrednovanja s obzirom na cilj poučavanja i vrednovanja i u skladu s temeljnim glotodidaktičkim načelima.
- Izabrati prikladne metode i postupke poučavanja i vrednovanja s obzirom na cilj poučavanja i vrednovanja.	

PRILOG 3

STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij njemačkog jezika i književnosti

- Kolegij: **Morfologija glagola u suvremenom njemačkom jeziku**

- Nositeljica kolegija: doc. dr. sc. Ivana Jozić
- Godina studija: 1. godina
- Status: obvezan
- Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Identificirati predikat u glavnoj i u zavisnoj rečenici.
- Odrediti lice, broj, glagolsko vrijeme, gl. stanje i gl. način dotičnog glagolskog oblika.
- Klasificirati zadani glagolski oblik kao konjugirani ili nekonjugirani.
- Definirati morfološke posebnosti svih glagolskih vremena u indikativu i konjunktivu.
- Transformirati aktivnu rečenicu u pasivnu (i obrnuto).
- Opisati transformaciju rečenice odgovarajućom terminologijom.
- Transformirati rečenice iz upravnoga u neupravni govor.
- Koristiti odgovarajuću terminologiju prilikom opisa glagolskih oblika na konkretnom jezičnom materijalu.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na preddiplomskom studiju njemačkog jezika i književnosti definirano je ukupno 8 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

Upotrebljeni su aktivni glagoli *identificirati*, *odrediti*, *klasificirati*, *definirati*, *transformirati*, *opisati*, *koristiti*, koji jasno opisuju ishod učenja.

Neprecizni glagol *razumjeti* upotrebljavan je u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij *Morfologija glagola u suvremenom njemačkom jeziku* zastupljena je kognitivna domena na nižoj i višoj razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Morfologija glagola u suvremenom njemačkom jeziku* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene niža i viša razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 3*).

Tablica 3. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija njemačkog jezika i književnosti i kolegija *Morfologija glagola u suvremenom njemačkom jeziku*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Identificirati predikat u glavnoj i u zavisnoj rečenici.	<p>-Pokazati osnovna znanja iz područja germanistike, suvremenih lingvističkih disciplina i znanosti o književnosti.</p> <p>-Razumjeti temeljnu lingvističku i književnoznanstvenu terminologiju.</p> <p>- Pokazati formalno i praktično poznavanje i razumijevanje temeljnih koncepata, principa i teorija sljedećih područja: Morfologija njemačkog jezika, Tvorba riječi njemačkog jezika, Fonetika i fonologija njemačkog jezika, Sintaksa njemačkog jezika, Pravopis njemačkog jezika.</p> <p>- Analizirati jezični materijal na različitim razinama (morfološka, fonološka, sintaktička) koristeći prikladnu lingvističku terminologiju.</p> <p>- Uspješno primjenjivati gramatičke strukture njemačkog jezika itd.</p>
- Odrediti lice, broj, glagolsko vrijeme, gl. stanje i gl. način dotičnog glagolskog oblika.	
- Klasificirati zadani glagolski oblik kao konjugirani ili nekonjugirani.	
- Definirati morfološke posebnosti svih glagolskih vremena u indikativu i konjunktivu.	
- Transformirati aktivnu rečenicu u pasivnu (i obrnuto).	
- Opisati transformaciju rečenice odgovarajućom terminologijom.	
- Transformirati rečenice iz upravnoga u neupravni govor.	
- Koristiti odgovarajuću terminologiju prilikom opisa glagolskih oblika na konkretnom jezičnom materijalu.	

PRILOG 4

STUDIJSKI PROGRAM: Diplomski studij njemačkog jezika i književnosti – nastavnički smjer

- Kolegij: **Usvajanje drugog i stranog jezika**
  - Nositeljica kolegija: izv. prof. dr. sc. Vesna Bagarić Medve

- Godina studija: 1. godina
- Status: obvezan
- Ishodi učenja:
  - Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:
    - Odrediti pojmove prvi, drugi i strani jezik.
    - Objasniti sličnosti i razlike u usvajanju prvog, drugog i stranog jezika.
    - Definirati pojmove dvojezičnost i višejezičnost i objasniti vrste dvojezičnosti.
    - Objasniti utjecaj različitih čimbenika na proces učenja i usvajanja jezika na temelju spoznaja dosadašnjih istraživanja.
    - Opisati razvoj prvog jezika.
    - Objasniti pojam i obilježja međujezika i načela njegova razvoja.
    - Objasniti temeljne postavke nekoliko ključnih teorija i hipoteza o učenju i usvajanju jezika.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na diplomskom studiju njemačkog jezika i književnosti – nastavnički smjer definirano je ukupno 7 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

Upotrebljeni su aktivni glagoli *odrediti*, *objasniti*, *definirati*, *opisati*, koji jasno opisuju ishod učenja.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij *Usvajanje drugog i stranog jezika* zastupljena je kognitivna domena i to na nižoj razini (znanje i razumijevanje).

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Usvajanje drugog i stranog jezika* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da je ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljena niža razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 4*).

Tablica 4. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa diplomskog studija njemačkog jezika i književnosti – nastavnički smjer i kolegija *Usvajanje drugog i stranog jezika*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Odrediti pojmove prvi, drugi i strani jezik.	- Objasniti načela usvajanja drugoga jezika kao razvojnoga procesa. - Objasniti temeljne postavke nekoliko ključ-

- Objasniti sličnosti i razlike u usvajanju prvog, drugog i stranog jezika.	čnih teorija i hipoteza o učenju i usvajanju jezika.
- Definirati pojmove dvojezičnost i višejezičnost i objasniti vrste dvojezičnosti.	- Prepoznati i objasniti utjecaj različitih čimbenika na proces učenja i usvajanja jezika na temelju spoznaja dosadašnjih istraživanja.
- Objasniti utjecaj različitih čimbenika na proces učenja i usvajanja jezika na temelju spoznaja dosadašnjih istraživanja.	- Opisati i usporediti metode učenja i poučavanja stranih jezika kroz povijest.
- Opisati razvoj prvog jezika.	- Definirati ključne pojmove na kojima se temelji suvremena nastava stranih jezika.
- Objasniti pojam i obilježja međujezika i načela njegova razvoja.	- Objasniti načine poučavanja jezičnih znanja i receptivnih i produktivnih jezičnih vještina.
- Objasniti temeljne postavke nekoliko ključnih teorija i hipoteza o učenju i usvajanju jezika.	- Objasniti jezične pogreške u učeničkom međujeziku i usporediti načine njihova ispravljanja.

PRILOG 5

STUDIJSKI PROGRAM: Diplomski studij njemačkog jezika i književnosti – prevoditeljski smjer

- Kolegij: **Psiholingvistika za prevoditelje**

- Nositeljica kolegija: doc. dr. sc. Sanja Cimer
- Godina studija: 1. godina
- Status: obvezan za JP, izborni za DP
- Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Prepoznati neke od kognitivnih procesa koji se odvijaju pri prevođenju.
- Definirati neke od psiholingvističkih elemenata u prevođenju.
- Analizirati proces prevođenja pomoću elemenata psiholingvistike i kognitivne lingvistike.
- Primijeniti određene kreativne strategije s ciljem rješavanja prevoditeljskih problema i postizanja kvalitetnijih prijevoda.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na diplomskom studiju njemačkog jezika i književnosti – prevoditeljski smjer definirano je ukupno 4 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

Upotrebjeni su aktivni glagoli *prepoznati*, *definirati*, *analizirati*, *primijeniti* koji jasno opisuju ishod učenja.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij Psiholingvistika za prevoditelje zastupljena je kognitivna domena i to na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj (primjena, analiza) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Psiholingvistika za prevoditelje* djelomično nisu usklađeni s ishodima učenja na razini studijskog programa. Naime, u ishodima na razini studijskog programa se ne spominje psiholingvistika, spominju se samo „suvremene lingvističke discipline, principi i teorije prevođenja“. Psiholingvistika strogo uzevši nije ni jedno od toga, tj. nije lingvistička disciplina, već je interdisciplinarna znanost, a nije niti teorija prevođenja iako su njeni rezultati dio teorije prevođenja. Promotre li se odnosi na taj način, proizlazi da bi psiholingvistiku trebalo eksplicitno navesti u ishodima na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene niža i viša razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 5*).

Tablica 5. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa diplomskog studija njemačkog jezika i književnosti – prevoditeljski smjer i kolegija *Psiholingvistika za prevoditelje*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Prepoznati neke od kognitivnih procesa koji se odvijaju pri prevođenju.	<ul style="list-style-type: none"> - Pokazati intuitivno i formalno znanje i razumijevanje suvremenih lingvističkih disciplina - Pokazati intuitivno i formalno znanje i razumijevanje temeljnih koncepata, principa i teorijskih osnova prevođenja. - Analitički i logički pristupati izvornom tekstu, te planirati, kritički promišljati i argumentirati proces prevođenja. - Prepoznati čimbenike koji ograničavaju ili otežavaju proces prevođenja.
- Definirati neke od psiholingvističkih elemenata u prevođenju.	
- Analizirati proces prevođenja pomoću elemenata psiholingvistike i kognitivne lingvistike.	
- Primijeniti određene kreativne strategije s ciljem rješavanja prevoditeljskih problema i postizanja kvalitetnijih prijevoda.	

PRILOG 6

STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij mađarskog jezika i književnosti

- Kolegij: **STARA MAĐARSKA KNJIŽEVNOST 1-2**
  - Nositelj kolegija: izv. prof. dr. sc. Zoltan Medve
  - Godina studija: 1. godina
  - Status: obvezan
  - Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Definirati vremensko razdoblje starije mađarske književnosti.
- Nabrojati glavna djela i autore iz tog razdoblja.
- Nabrojati glavne književne vrste toga doba.

- Analizirati djela iz razdoblja starije mađarske književnosti.
- Objasniti vezu povijesnih događaja toga razdoblja s idejama i temama književnih djela.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na diplomskom studiju mađarskog jezika i književnosti definirano je ukupno 5 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

Upotrebljeni su aktivni glagoli *definirati*, *nabrojati*, *analizirati*, *objasniti* koji jasno opisuju ishod učenja.

Neprecizni glagol *razumjeti* upotrebljavani su u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij *Stara mađarska književnost 1-2* zastupljena je kognitivna domena i to na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj (primjena, analiza) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Stara mađarska književnost 1-2* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene niža i viša razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 6*).

Tablica 6. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija mađarskog jezika i književnosti i kolegija *Stara mađarska književnost 1-2*.

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Definirati vremensko razdoblje starije mađarske književnosti.	- Pokazati osnovna znanja iz područja hungarologije s različitih područja lingvistike i znanosti o književnosti.
- Nabrojati glavna djela i autore iz tog razdoblja.	- Pokazati poznavanje kulture i povijesti republike Mađarske te područja izvan granica u kojima živi mađarska nacionalna manjina.
- Nabrojati glavne književne vrste toga doba.	- Razumjeti temeljnu lingvističku i književnoznanstvenu terminologiju.
	- Pokazati poznavanje obrađenih književnih razdoblja, književnih djela i književnih predstavnika, poznavati razdoblja mađarske književnosti.

<p>- Analizirati djela iz razdoblja starije mađarske književnosti.</p>	<p>ževnost, poznavati odrednice književnih rodova i vrsta, poznavati važna obilježja književnih razdoblja i pojedinih autora.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klasificirati književnike i književna djela u kontekst obrađenih književnih strujanja. - Prepoznati i definirati stilsku obilježja pojedinih književnopovijesnih razdoblja, čitati i razumjeti književne tekstove različitih razdoblja, analizirati i interpretirati književne tekstove u njihovom književnopovijesnom kontekstu. - Analizirati i interpretirati književne tekstove koristeći prikladnu književnoznanstvenu terminologiju.
<p>- Objasniti vezu povijesnih događaja toga razdoblja s idejama i temama književnih djela.</p>	

PRILOG 7

STUDIJSKI PROGRAM: Diplomski studij mađarskog jezika i književnosti – nastavnički smjer

- Kolegij: **Povijest mađarskoga jezika 1-2.**
  - Nositelj kolegija: nije vidljivo
  - Godina studija: 1. godina
  - Status: obvezan
  - Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Nabrojati glavne faze u oblikovanju fonetike, morfologije i leksikologije.
- Rekonstruirati glasove i oblike iz uralskog jezika.
- Dokazati varijante glasova na primjeru posuđenica.
- Prikazati formiranje nedostatnih glasova u pramađarskom i staromađarskom.
- Čitati stare jezične spomenike.
- Dokazati jezične mijene u različitim razdobljima razvoja jezika.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na diplomskom studiju mađarskog jezika i književnosti definirano je ukupno 6 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

Upotrebjeni su aktivni glagoli *nabrojati*, *rekonstruirati*, *dokazati*, *prikazati* koji jasno opisuju ishod učenja.

Neprecizni glagol *razumjeti* upotrebljavan je u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći.*

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij *Povijest mađarskoga jezika 1-2* zastupljena je kognitivna domena i to na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj (primjena) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Povijest mađarskoga jezika 1-2* **NISU** usklađeni s ishodima učenja na razini studijskog programa, tj. ishodi učenja pojedinačnoga kolegija nisu zastupljeni niti sintetizirani u ishodima učenja na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 7*).

Tablica 7. Neusklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa diplomskog studija mađarskog jezika i književnosti i kolegija *Povijest mađarskog jezika 1-2*.

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Ishodi studijskog programa
- Nabrojati glavne faze u oblikovanju fonetike, morfologije i leksikologije.	- Proširiti znanja usvojena na preddiplomskom studiju.
- Rekonstruirati glasove i oblike iz uralskog jezika.	- Objasniti načine usvajanja drugog jezika.
- Dokazati varijante glasova na primjeru posuđenica.	- Opisati i usporediti načine usvajanja jezika kod dvojezičnih govornika.
- Prikazati formiranje nedostatnih glasova u pramađarskom i staromađarskom.	- Objasniti razlike mađarskog i hrvatskog jezika.
	- Poznavati metodologiju nastave mađarskog jezika i književnosti.
	- Poznavati povijest i kulturu mađarske nacionalne manjine.
	- Objasniti jezične pogreške dvojezičnih govornika u nastavi.
	- Objasniti ulogu i kriterije pri odabiru i primjeni nastavnog materijala.
	- Poznavati i razumjeti suvremene lingvističke discipline.
	- Poznavati književno-znanstvenu terminologiju i metodologiju.
	- Poznavati raznovrsne nastavne metode koje se koriste u obradi tema iz književnosti i tema vezanih za kulturu i tradiciju.
	- Odrediti kriterije za provjeru usvojenih znanja.
	- Razumjeti temeljna teorijska i praktična znanja iz psihologijskih i edukacijskih znanosti (pedagogije i didaktike).
	- Samostalno izvoditi nastavu mađarskog

- Čitati stare jezične spomenike.	jezika u osnovnim i srednjim školama. - Samostalno pripremiti plan nastavnog sata. - Odrediti ciljeve sata. - Odrediti didaktička pomagala pri izvedbi sata. - Primijeniti znanja iz lingvistike i znanosti o književnosti na nastavnom satu. - Primijeniti kriterije za provjeru znanja. - Samostalno izraditi diplomski rad.
- Dokazati jezične mijene u različitim razdobljima razvoja jezika.	- Primijeniti stečena znanja i vještine pri polaganju stručnog ispita. - Osmisliti nove nastavne metode.

PRILOG 8**STUDIJSKI PROGRAM: Diplomski studij mađarskog jezika i književnosti – komunikološki smjer**

Ishodi na razini studijskog programa nisu definirani pa prema tome nema temelja za analizu usklađenosti ishoda pojedinačnih kolegija s ishodima studijskog programa.

PRILOG 9**STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij psihologije**

- Kolegij: **Uvod u razvojnu psihologiju**

- Nositeljica kolegija: izv. prof. dr. sc. Gorka Vuletić
- Godina studija: 2. godina
- Status: obvezan
- Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Vladati osnovnim pojmovno-metodološkim aparatom razvojne psihologije
- Razumjeti specifičnosti metodologije istraživanja čovjekovog psihičkog razvoja
- Uspoređivati po različitim kriterijima tradicionalne i suvremene koncepte i teorije razvoja
- Razumjet će činitelje i procese koji uzrokuju razvojne promjene
- Analizirati ulogu različitih konteksta u razvoju

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na preddiplomskom studiju psihologije definirano je ukupno 5 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

U ishodima učenja kolegija, uz uporabljene aktivne glagole *uspoređivati*, *analizirati*, koji jasno opisuju ishod učenja, glagol *razumjeti* neprecizan je glagol, a glagol *vladati* nije u toj mjeri jasan i odgovarajući za iskaz o studentovu stečenom znanju, vještini, stavu.

Neprecizni glagol *razumjeti* upotrebljavan je i u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij Uvod u razvojnu psihologiju zastupljena je uglavnom kognitivna domena na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj (analiza) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Uvod u razvojnu psihologiju* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene niža i viša razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 9*).

Tablica 9. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija psihologije i kolegija *Uvod u razvojnu psihologiju*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Vladati osnovnim pojmovno-metodološkim aparatom razvojne psihologije.	- Poznavati i razumjeti metodologiju i tehnike prikupljanja podataka. - Poznavati i razumjeti strukturu eksperimentalnog i neeksperimentalnog pristupa. - Poznavati i razumjeti osnove socijalne kognicije, atribucijskih procesa, grupne dinamike i interakcije. - Razumjeti i primijeniti adekvatne metodološke pristupe (...). - Planirati, organizirati i provesti istraživanja u zajednici. - Razumjeti i tumačiti podatke dobivene psihologijskim metodama u eksperimentalnim i neeksperimentalnim nacrtima.
- Razumjeti specifičnosti metodologije istraživanja čovjekovog psihičkog razvoja.	
- Uspoređivati po različitim kriterijima tradicionalne i suvremene koncepte i teorije razvoja.	
- Razumjeti činitele i procese koji uzrokuju razvojne promjene.	
- Analizirati ulogu različitih konteksta u razvoju.	

PRILOG 10

STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij psihologije

• Kolegij: **Psihologija djetinjstva**

- Nositeljica kolegija: doc. dr. sc. Ana Kurtović
- Godina studija: 2. godina
- Status: obvezan
- Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Razumjeti specifičnosti istraživanja razvoja u djetinjstvu

- Razumjeti, opisati i uspoređivati temeljna obilježja tjelesnog, perceptivnog, motoričkog, kognitivnog, moralnog, emocionalnog i socijalnog razvoja od začeća do kraja djetinjstva.
- Razlikovati tipičan razvoj od odstupanja i teškoća u dječjem razvoju.
- Primijeniti spoznaje o normativnom razvoju u razumijevanju specifičnosti dječjeg individualnog funkcioniranja
- Primijeniti stečene spoznaje u razumijevanju praktičnih problema

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na preddiplomskom studiju psihologije definirano je ukupno 5 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

U ishodima učenja kolegija, uz uporabljene aktivne glagole *opisati*, *uspoređivati*, *razlikovati*, *primijeniti*, koji jasno opisuju ishod učenja, glagol *razumjeti* neprecizan je glagol, koji nije jasan i odgovarajući za iskaz o studentovu stečenu znanju, vještini, stavu.

Upotrebljavano je više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

Neprecizni glagol *razumjeti* upotrebljavan je i u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij Psihologija djetinjstva zastupljena je uglavnom kognitivna domena na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj (primjena, analiza) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Psihologija djetinjstva* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene niža i viša razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 10*).

Tablica 10. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija psihologije i kolegija *Psihologija djetinjstva*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Razumjeti specifičnosti istraživanja razvoja u djetinjstvu.	- Poznavati i razumjeti metodologiju i tehnike prikupljanja podataka. - Poznavati i razumjeti strukturu eksperimentalnog i neeksperimentalnog pristupa.

<p>- Razumjeti, opisati i uspoređivati temeljna obilježja tjelesnog, perceptivnog, motoričkog, kognitivnog, moralnog, emocionalnog i socijalnog razvoja od začeća do kraja djetinjstva.</p>	<p>- Poznavati i razumjeti kognitivne psihičke procese (osjeti i percepcija, pamćenje i učenje, mišljenje i inteligencija). - Poznavati i razumjeti emocionalne i motivacijske procese tijekom cijelog životnog vijeka. - Poznavati i razumjeti funkcioniranje ličnosti u različitim kontekstima i životnoj dobi.</p>
<p>- Razlikovati tipičan razvoj od odstupanja i teškoća dječjem u razvoju.</p>	<p>- Poznavati i razumjeti osnove socijalne kognicije, atribucijskih procesa, grupne dinamike i interakcije. - Poznavati i razumjeti probleme i kriterije definiranja normalnog i abnormalnog ponašanja i doživljavanja.</p>
<p>- Primijeniti spoznaje o normativnom razvoju u razumijevanju specifičnosti dječjeg individualnog funkcioniranja.</p>	<p>- Planirati, organizirati i provesti istraživanja u zajednici. - Razumjeti i tumačiti podatke dobivene psihologijskim metodama u eksperimentalnim i neeksperimentalnim nacrtima.</p>
<p>- Primijeniti stečene spoznaje u razumijevanju praktičnih problema.</p>	

PRILOG 11

STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij pedagogije

- Kolegij: **Interkulturalna pedagogija**

- Nositeljica kolegija: doc. dr. sc. Marija Sablić
- Godina studija: 3. godina
- Status: obvezan
- Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Omogućiti uvid u predmet, sadržaj, metodologiju istraživanja i metode rada u području interkulturalnog odgoja i obrazovanja i interkulturalnoj pedagogiji.
- Upoznati će multikulturalizam kao društveno-strukturnu pojavu i interkulturalne odnose kao praksu odgoja za demokratska i građanska prava
- Moći povezati postmoderne, globalizacijske i demokratske procese (i praksu) s potrebom odgoja, obrazovanja i socijalizacije djece i mladih za suživot u suvremenom društvu.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na preddiplomskom studiju pedagogije definirana su ukupno 3 ishoda učenja, što je za jedan manje od optimalnoga broja.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

U ishodima učenja kolegija, uz uporabljeni aktivni glagol *povezati*, koji jasno opisuje ishod učenja, glagol *upoznati* neprecizan je glagol, a glagol *omogućiti* nije u toj mjeri jasan i odgovarajući za iskaz o studentovu stečenu znanju, vještini, stavu.

Neprecizni glagoli *razumjeti* i *umjeti* upotrebljavani su u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći.*

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij *Interkulturalna pedagogija* zastupljena je uglavnom kognitivna domena na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj (analiza) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Interkulturalna pedagogija* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da je ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljena niža i viša razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 11*).

Tablica 11. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija pedagogije i kolegija *Interkulturalna pedagogija*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Omogućiti uvid u predmet, sadržaj, metodologiju istraživanja i metode rada u području interkulturalnog odgoja i obrazovanja i interkulturalnoj pedagogiji.	- Student će pokazati poznavanje i razumijevanje osnovnih pedagoških pojmova vezanih za opću pedagogiju; opću i nacionalnu povijest pedagogije; filozofiju i sociologiju odgoja i obrazovanja; razvojnu psihologiju; teorije odgoja; predškolsku, obiteljsku, domsku, interkulturalnu i pedagogiju slobodnog vremena te znati objasniti potrebu promjena obrazovnog sustava i kurikulumu (od predškolskog do visokoškolskog) u suvremenom društvu.
- Upoznati će multikulturnizam kao društveno-strukturnu pojavu i interkulturalne odnose kao praksu odgoja za demokratska i građanska prava.	- Umjet će definirati značenje pojmova „pedagogija“, „odgoj“, „obrazovanje“ „nastava“ i sl., te imenovati grane pedagogije i temeljne odrednice pojmovno-kategorijalnog aparata pedagoške znanosti. - Prepoznat će potrebu interdisciplinarnog sagledavanja problema odgoja i obrazovanja, u širem društvenom kontekstu, te interakcijsko-komunikacijski vid odgoja i obrazovanja zasnovan na različitim vrstama nastave, učenja i vrednovanja. - Bit će osposobljeni za implementaciju odgojnih i obrazovnih sadržaja koji pozivaju na

<p>- Moći povezati postmoderne, globalizacijske i demokratske procese (i praksu) s potrebom odgoja, obrazovanja i socijalizacije djece i mladih za suživot u suvremenom društvu.</p>	<p>kreativnost, angažman, aktivno i cjeloživotno učenje od obiteljskog, predškolskog do različitih konteksta formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja s posebnim naglaskom na interkulturalne komponente, uvažavajući psihologijske, sociologijske, filozofijske i druge osnove učenja i razvoja.</p>
--	---

PRILOG 12

STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij pedagogije

- Kolegij: **Odgoj za nenaslije i suradnju I**

- Nositelj kolegija: doc. dr. sc. Mirko Lukaš
- Godina studija: 1. godina
- Status: izborni
- Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Analizirati vrijednosti u kontekstu Odgoja za nenaslije i suradnju.
- Definirati osnovne pojmove odgoja, nenasilja i suradnje.
- Napraviti portfolio kao oblik samoevaluacije.
- Razlikovati različite pristupe u sukobima.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom izbornom kolegiju na preddiplomskom studiju pedagogije definirano je ukupno 4 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

U ishodima učenja kolegija uporabljeni su aktivni glagoli *analizirati*, *definirati*, *napraviti*, *razlikovati*, koji jasno opisuju ishod učenja.

Neprecizni glagoli *razumjeti* i *umjeti* upotrebljavani su u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij Odgoj za nenaslije i suradnju I zastupljene su kognitivna domena na nižoj i višoj razini (definirati, razlikovati), afektivna domena na višoj razini (analizirati vrijednosti) i psihomotorička domena na višoj razini (napraviti).

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluke), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnog kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Odgoj za nenasilje i suradnju I* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene sve tri kategorije znanja, stavova i vještina: kognitivna, afektivna te psihomotorička, koordiniranost se potvrđuje i prati u gotovo svim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova, odluka, prezentacije, vještine učenja*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 12*).

Tematika nenasilja i pristupa konfliktnim situacijama zastupljena je i u drugim kolegijima preddiplomskog studija pedagogije (npr. *Odgoj za nenasilje i suradnju II, Posredovanje u sukobima u školi I, II*) pa nema potpunog podudaranja.

Tablica 12. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija pedagogije i kolegija *Odgoj za nenasilje i suradnju I*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Analizirati vrijednosti u kontekstu Odgoja za nenasilje i suradnju.	- Umjet će definirati značenje pojmova „pedagogija“, „odgoj“, „obrazovanje“ „nastava“ i sl., te imenovati grane pedagogije i temeljne odrednice pojmovno-kategorijalnog aparata pedagogijske znanosti.
- Definirati osnovne pojmove odgoja, nenasilja i suradnje.	- Student će znati definirati osnovne komunikacijske teorije. Moći će argumentirano voditi i održati razgovor u profesionalnom kontekstu. Studenti će znati objasniti sukobe u društvu: uzroke, načine manifestiranja, načine rješavanja, suradničke doprinose, uzajamnost i medijacijske procese (posredovanja).
- Napraviti portfolio kao oblik samoevaluacije.	- Umjet će analizirati vrijednosti u kontekstu odgoja za nenasilje i suradnju. Razlikovat će različite pristupe u sukobima i znati primijeniti vještine nenasilne komunikacije: aktivno slušanje, „ja“ govor, otvorena pitanja, sažimanje, parafraziranje, preoblikovanje i primanje i davanje povratnih informacija.
- Razlikovati različita pristupe u sukobima.	- Bit će osposobljeni za produktivan pristup konfliktu. Razvit će empatiju za uspješno prevladavanje konflikta nenasilnim putem. - Moći će izraditi portfolij u kojemu su sistematizirani sadržaji kolegija. - Provest će samovrednovanje procesa učenja koristeći relevantne pokazatelje.

PRILOG 13

STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij povijesti

- Kolegij: **Srednjovjekovno razdoblje svjetske povijesti**
  - Nositelj kolegija: prof. dr. sc. Ivan Balta

- Godina studija: 1. godina
- Status: obvezan
- Ishodi učenja:
  - Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:
    - Usvojiti temeljne pojmove i znanja o svjetskoj povijesti srednjeg vijeka
    - Vladati kronologijom i pravilnim tumačenjem svih povijesnih procesa danog razdoblja
    - Poznavati najvažnije povijesne izvore i literaturu danog razdoblja
    - Objasniti političke, društvene, ekonomske, kulturne i vjerske procese u svjetskoj srednjovjekovnoj povijesti

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na preddiplomskom studiju povijesti definirano je ukupno 4 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

U ishodima učenja kolegija, uz uporabljene aktivne glagole *prepoznati*, *objasniti*, koji jasno opisuju ishod učenja, glagol *usvojiti* neprecizan je glagol, a glagol *vladati* nije u toj mjeri jasan i odgovarajući za iskaz o studentovu stečenu znanju, vještini, stavu.

Neprecizni glagol *razumjeti* upotrebljavan je i u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij Srednjovjekovno razdoblje svjetske povijesti zastupljena je uglavnom kognitivna domena na nižoj (znanje, razumijevanje) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Srednjovjekovno razdoblje svjetske povijesti* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da je ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljena niža razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 13*).

Tablica 13. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija povijesti i kolegija *Srednjovjekovno razdoblje svjetske povijesti*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Usvojiti temeljne pojmove i znanja o svjetskoj povijesti srednjeg vijeka.	- Razumjeti stanje i trendove povijesnih tijekova, razumjeti njihov utjecaj na pojedinca, organizaciju i društvo, te procijeniti njihovu primjenjivost u zadanom kontekstu.

- Vladati kronologijom i pravilnim tumačenjem svih povijesnih procesa danog razdoblja.	- Razumjeti proučavanje i upotrebu povijesnih izvora i historiografije. - Razumjeti osnovna načela i metode stjecanja znanja (povijesnih činjenica).
- Poznavati najvažnije povijesne izvore i literaturu danog razdoblja.	
- Objasniti političke, društvene, ekonomske, kulturne i vjerske procese u svjetskoj srednjovjekovnoj povijesti.	

PRILOG 14

STUDIJSKI PROGRAM: Preddiplomski studij filozofije

- Kolegij: **Suvremena filozofija I**

- Nositelj kolegija: izv. prof. dr. sc. Marijan Krivak
- Godina studija: 1. godina
- Status: obavezan
- Ishodi učenja:

Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:

- Opisati osnovne karakteristike pravaca mišljenja dominantnih u prvoj polovini dvadesetog stoljeća.
- Pojmiti posebnost suvremenog izlaganja fenomena: jezika, svijesti i vremena.
- Usporediti: Husserlovu intencionalnost svijesti i Heideggerovo određene načina bitka tubitka, Heideggerovo i Gadamerovo promišljanje tumačenja, Bergsonovu i Heideggerovu teoriju vremena, Heideggerovu ranu i zrelu misao.
- Objasniti odnos suvremene filozofije prema tradiciji filozofije.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na preddiplomskom studiju filozofije definirano je ukupno 4 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

U ishodima učenja kolegija uporabljeni su aktivni glagoli *opisati*, *usporediti*, *objasniti*, koji jasno opisuju ishod učenja, no glagol *pojmiti* nije u toj mjeri jasan i odgovarajući za iskaz o studentovu stečenu znanju, vještini, stavu.

Neprecizni glagoli *razumjeti*, *upoznati*, te glagoli *steći*, *protumačiti*, *uvidjeti*, koji nisu u toj mjeri jasni i odgovarajući za iskaz o studentovu stečenu znanju, vještini, stavu upotrebljavani su u ishodima učenja definiranim studijskim programom.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom, zastupljena je rečenica *Završetkom Preddiplomskog studija Filozofije student će imati ove ključne kompetencije (koje su ishodi učenja na razini dvopredmetnog preddiplomskog studija) te je upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje*.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij Suvremena filozofija I zastupljena je kognitivna domena na nižoj (znanje, razumijevanje) i višoj razini (analiza).

Na razini studijskog programa ishodi učenja nisu podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja, kao što je to slučaj kod drugih studijskih programa.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskih programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Suvremena filozofija I* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

Ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene su niža i viša razina kognitivne domene (ali ne i afektivna te psihomotorička domena), a iz toga proizlazi koordiniranost s ishodima učenja na razini programa (područja *znanja, razumijevanja i primjene znanja i razumijevanja*) (vidjeti *Tablicu 14*).

Tablica 14. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa preddiplomskog studija filozofije i kolegija *Suvremena filozofija I*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Opisati osnovne karakteristike pravaca mišljenja dominantnih u prvoj polovini dvadesetog stoljeća.	- Steći osnovna i proširena znanja iz filozofije jezika, filozofske antropologije, filozofije povijesti, filozofije kulture, filozofije znanosti, filozofijske bioetike, suvremene filozofije, te pedagoških predmeta vezanih uz filozofiju (metodika nastave filozofije, školska praksa, psihologija odgoja i obrazovanja).
- Pojmiti posebnost suvremenog izlaganja fenomena: jezika, svijesti i vremena.	- Upoznati i razumjeti značenje fenomena jezika u kolokvijalnom i filozofijskom kontekstu te usporediti što znači jezik u lingvističkom, logičkom i filozofijskom smislu.
- Objasniti odnos suvremene filozofije prema tradiciji filozofije.	- Razumjeti i definirati što znači suvremenost u filozofijskom sagledavanju i po čemu se razlikuje od suvremenosti u kolokvijalnim diskursima.
- Usporediti: Husserlovu intencionalnost svijesti i Heideggerovo određenje načina bitka tubitka, Heideggerovo i Gadamerovo promišljanje tumačenja, Bergsonovu i Heideggerovu teoriju vremena, Heideggerovu ranu i zrelu misao.	

PRILOG 15 STUDIJSKI PROGRAM: Diplomski studij informatologije

- Kolegij: **Izgradnja i upravljanje knjižničnim zbirkama**
  - Nositelj/ica kolegija: izv. prof. dr. sc. Sanjica Faletar Tanacković
  - Godina studija: 1. godina
  - Status: obvezan
  - Ishodi učenja:
    - Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći:
      - Primjenjivati kriterije za selekciju raznolikih informacijskih izvora.
      - Samostalno primjenjivati kriterije i metode vrednovanja različitih informacijskih izvora.
      - Planirati i provoditi pročišćavanje zbirke.
      - Samostalno izraditi smjernice za izgradnju zbirke.

A. Broj ishoda učenja definiran za pojedinačni kolegij.

U odabranom obveznom kolegiju na diplomskom studiju informatologije definirano je ukupno 4 ishoda učenja, što odgovara optimalnom broju.

B. Jesu li ishodi učenja definirani studijskim programom i ishodi učenja kolegija detaljno i jasno izraženi?

U ishodima učenja kolegija, uz uporabljene aktivne glagole *primijeniti*, *planirati*, *izraditi*, koji jasno opisuju ishod učenja, glagol *provoditi* nije u toj mjeri jasan i odgovarajući za iskaz o studentovu stečenu znanju, vještini, stavu. U jednom su ishodu uporabljena dva glagola, što se ne preporučuje.

U opisu predmeta, kod razrade ishoda učenja, zastupljena je rečenica *Po završetku nastave iz navedenog kolegija student će moći*.

U ishodima učenja definiranim studijskim programom nije vidljiva navedena rečenica te je u pojedinim ishodima upotrebljavano više od jednog glagola po ishodu, što se ne preporučuje.

C. Jesu li ishodima učenja zastupljene sve tri temeljne domene: kognitivna, afektivna i psihomotorička, i na kojim razinama?

Ishodima učenja za kolegij *Izgradnja i upravljanje knjižničnim zbirkama* zastupljena je kognitivna domena na višoj (primjena, sinteza) i psihomotorička domena na višoj (organizacija/stvaranje) razini.

Na razini studijskog programa ishodi su podijeljeni prema kategorijama: poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova (odluka), prezentacije, vještine učenja.

D. Odnos ishoda učenja definiranih studijskim programom i ishoda učenja pojedinačnoga kolegija.

Ishodi učenja kolegija *Izgradnja i upravljanje knjižničnim zbirkama* usklađeni su s ishodima učenja na razini studijskog programa.

S obzirom na to da su ishodima učenja kod pojedinačnoga kolegija zastupljene viša razina kognitivne domene i viša razina psihomotoričke domene (ali ne i afektivna domena), koordiniranost se potvrđuje i prati u istim područjima (*poznavanje i razumijevanje, primjena znanja i razumijevanja, donošenje zaključaka i sudova*) na razini studijskoga programa (vidjeti *Tablicu 15*).

Tablica 15. Usklađenost ishoda učenja na razini studijskog programa diplomskog studija informatologije i kolegija *Izgradnja i upravljanje knjižničnim zbirkama*

Usklađenost ishoda	
Ishodi kolegija	Odgovarajući ishodi studijskog programa
- Primjenjivati kriterije za selekciju raznolikih informacijskih izvora.	- Definirati potrebe i ponašanje korisnika informacijskih izvora. - Primijeniti kriterije i metode vrednovanja različitih informacijskih izvora.
- Samostalno primjenjivati kriterije i metode vrednovanja različitih informacijskih izvora.	- Organizirati građu prema FRBR modelu. - Pristupiti izradi knjižničnog kataloga u elektroničkom obliku. - Koristiti samostalno bibliometrijske metode.
- Planirati i provoditi pročišćavanje zbirki.	- Analizirati, selektirati i prezentirati znanja i informacije. - Analizirati samostalno korisničku zajednicu i njezine potrebe te upravljati knjižničnim fon-

<p>- Samostalno izraditi smjernice za izgradnju zbirke.</p>	<p>dom (selekcija, dioba izvora, elektronički izvori i licenčni ugovori, vrednovanje fonda, etički aspekti, itd.).</p>
---	--

6. Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Članovi Povjerenstva	2
1.2. Unutarnja prosudba, zadaće Povjerenstva za provođenje unutarnje prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete, metodologija provedbe ovogodišnje prosudbe	3
1.3 Plan rada Povjerenstva	4
2. Unutarnja prosudba Sustava za osiguravanje kvalitete	5
2.1. Analiza dostupne dokumentacije i relevantnih pravnih akata	5
2.2. Analiza studijskih programa	9
2.3. Analiza informacija dobivenih intervjuom odnosno anketom	12
2.3.1. Uprava Filozofskog fakulteta	12
2.3.2. Povjerenstvo za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete (POUK)	13
2.3.3. Odsjek za cjeloživotno obrazovanje	14
2.3.4. Nastavnici	14
2.3.5. ECTS-koordinatori	16
2.3.6. Mentori studentima 1. godine preddiplomskoga studija	17
2.3.7. Studenti	19
2.4. Usporedba dobivenih podataka i referentnih pokazatelja	19
3. Zaključci Povjerenstva	22
3.1 Utvrđeno stanje u prethodnome Izvešću	22
3.2 Utvrđeno stanje nakon razdoblja naknadnog praćenja	23
3.3 Završno mišljenje Povjerenstva	24
4. Popis dokumentacije uzete u obzir pri izradi Izvešća	26
5. Prilozi	27
6. Sadržaj	50